

Europas energikvadrilemma

Energisikkerhet i en ny tid

William Johnsen · Marius Menth Andersen · Sveinung Fjose · Anders Helseth

~90 %

av EUs olje- og gassforbruk
importeres

5x

høyere utslipp fra LNG enn
norsk rørgass (forsyningsledd)

31 %

Norges andel av EUs
gassimport (2025)

Forord

Siden Berlinmurens fall i 1989 har vestlig, og spesielt europeisk, politikk hatt en tilnærming som delvis kan forstås gjennom ideologien i Francis Fukuyamas bok «The End of History». Troen på at frihandel og åpenhet ville gi en stadig mer liberal, demokratisk og fredelig verdensorden la grunnlag for internasjonal handel og teknologiutveksling. «Wandel durch Handel» (endring gjennom handel) var en sentral del av europeisk politikk.

Økt global handel har drevet global vekst, og har vært spesielt positivt for mange tidligere fattigere land. Flere har opplevd en markant økonomisk vekst, samtidig som flere av dem har blitt mer demokratiske, tryggere og fått økt levestandard.

Samtidig har det medført at store deler av Vesten har gått fra å være industriøkonomier til tjenesteøkonomier. Europas egen produksjon av energi og råvarer, som olje, gass, stål og mineraler har sunket drastisk, og man har i langt større grad basert seg på import. I de siste tiårene har dette i stor grad vært import av energi fra Russland og råvarer fra Asia, primært Kina.

Med gjensidig tillit er et slikt system vinn-vinn for alle parter. De siste ti årene har imidlertid vist at et slikt system er sårbart i urolige tider – noe som ble særlig tydelig da Russland forsøkte å presse Europa gjennom energileveranser.

I denne rapporten tar vi for oss den nye verdenssituasjonen, med fokus på energi og energiforsyning. Vi viser at det tradisjonelle energitrilemmaet ikke gir en god nok oversikt over utfordringene Europas energisystem står overfor, og introduserer et fjerde element: sikkerhetspolitikk.

Videre tar vi for oss Europas potensielle energi- og mineralleverandører og viser hvordan disse landene rangeres etter internasjonalt anerkjente indekser for demokrati, frihet og menneskerettigheter. Vi setter så dette i sammenheng med Europas energisikkerhet i den nye verdenssituasjonen. Vi viser at i et langsiktig strategisk perspektiv, kan Europas allerede utfordrende energitrilemma best forstås som et energikvadrillemma.

For å gjøre etterprøvbarhet og datainnsamling enklest mulig ser denne rapporten kun på EU. Videre benyttes for lesbarhet «EU» og «Europa» som benevnelse for «EU-27».

Rapportens funn er imidlertid relevante for hele Europa, også for Storbritannia, selv om landet i noe større grad enn det resterende EU potensielt kan opprettholde egen produksjon av petroleum.

Rapporten er utarbeidet av Offshore Norge og Econ Intel i fellesskap.

Innholdsfortegnelse

Forord	2
Oppsummering.....	4
1 Bakgrunn: EUs energibehov dekkes mye av olje og gass, selv om de på lang sikt har planer om mer fornybar	9
1.1 Fossile energikilder dominerer	10
1.2 EU importerer rundt 90% av sitt forbruk av olje og gass.....	11
1.3 EU har ambisiøse planer for energiomstilling	12
1.4 Hvordan EU planlegger å nå målet: sektorvis omstilling.....	14
1.5 Men vil EU nå målene? Usikkerhet om tempo, ambisjon og gjennomføring 18	
2 Fra trilemma til kvadrilemma	20
3 Status for EUs olje- og gassimport – hvem er leverandørlandene?	23
3.1 Hvem har overtatt Russlands olje- og gassleveranser?	24
4 Hvordan scorer leverandørlandene på relevante sikkerhetspolitiske rangeringer? 27	
4.1 The Economist sin Demokratiindeks	27
4.2 Ytringsfrihet og medbestemmelse	28
4.3 Transparency Internationals korrupsjonsindeks	29
4.4 Freedom House sin Global Freedom Score	31
4.5 Oppsummering av dagens leverandørland og deres institusjonelle rammer 32	
4.6 EU importerer fremdeles mye fra autoritære regimer	33
4.7 Oversikt over olje- og gassreserver fordelt på land	35
5 EUs energiomstilling krever betydelig økning i mineralbruk	38
5.1 Elektrifisering bringer EU inn i nytt, men kjent dilemma.....	39
6 Norges rolle – <i>produksjonsutsikter norsk sokkel</i>	45
7 Metode	48
7.1 Rangeringer og fargekoding.....	49
7.2 Datakilder	51

Oppsummering

Det siste tiåret har vi sett en stor omveltning i verdenshandelen og i internasjonale relasjoner. Flere trender går mot en mer konfronterende og mindre tillitsfull verden, der global handel blir en del av et større strategisk spill og hvor realpolitikken igjen gjør seg gjeldende.

Dette har en rekke uheldige effekter. Europa, som er sterkt avhengig av å importere energi, er hardt rammet. Både grunnet avhengigheten av import og av hensyn til klimaet har Europa en ambisjon om å i størst mulig grad redusere bruken av fossile energikilder.

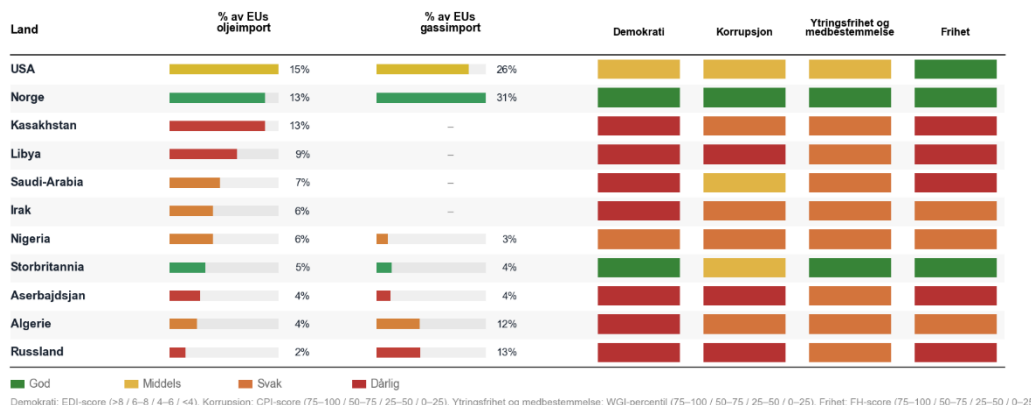
EUs egne scenarier viser at selv med et markert fall i bruken av fossil energi de neste 15 årene, ligger det an til en betydelig europeisk etterspørsel etter olje og gass i 2040. Siden EU mangler reelt produksjonspotensial, innebærer dette at importbehovet for olje og gass består.

Det er samtidig grunn til å spørre om EU faktisk når sine ambisjoner – og etter EUs eget tallgrunnlag gjør unionen ikke det. Det europeiske miljøbyrået (EEA) anslår at nettoutslippene med dagens vedtatte og planlagte politikk vil ligge rundt 69 % under 1990-nivå i 2040, langt unna 90 %-målet. Samtidig møter omstillingen økende motstand fra industri og fagbevegelse, og et sterkere søkelys på europeisk konkurransekraft – forsterket av at en av EUs viktigste konkurrenter, USA, trakk seg fra Paris-avtalen med virkning fra januar 2026. Usikkerheten er asymmetrisk: det er lite sannsynlig at EU overoppfyller de mest offensive scenarioene, og mer sannsynlig at omstillingen går saktere. EUs faktiske importbehov for olje og gass kan dermed bli større enn de offensive scenarioene tilsier – noe som forsterker, snarere enn svekker, rapportens hovedpoeng om et vedvarende behov for sikre leverandører.

Med en verdenssituasjon som er vesentlig mer uberegnelig og konfliktfylt enn den har vært siden den kalde krigen har derfor EU en vesentlig utfordring: Hvordan sikre forsyninger av energi og råvarer, samtidig som man reduserer faren for energiutpressing og samtidig stopper finansiering – ved kjøp av energi eller varer – av fiendtlig innstilte stater.

For å illustrere denne problemstillingen viser vi EUs leverandørland innen olje og gass rangert etter internasjonalt anerkjente rangeringer. Vi konsentrerer oss om rangeringer innen demokrati, korrupsjon, yringsfrihet og medbestemmelse og frihet. Vi har konsekvent delt de internasjonale rangeringene inn i fire kategorier, hvor den beste kategorien får grønn fargekode, nest beste gul, nest verste oransje og verste rød. Se metodekapittelet for mer om disse rangeringene. I Tabell 1 viser vi EUs største leverandører av olje og gass i 2025, og hvordan disse landene scorer på de ovennevnte rangeringene.

Tabell 1: Kategorisering av EUs største leverandører av olje og gass i 2025 etter fire samfunnsindekser. Fargekoding fra best til verst: Grønn-gul-oransje-rød.

Kilder: The Economist Democracy Index, Transparency International Corruption Perceptions Index, World Bank ytringsfrihet og medbestemmelse (Voice and Accountability) (WGI), Freedom House Freedom Index, Eurostat og Bruegel. Bearbeidet av Econ Intel 2026.

Som det kommer frem av tabellen scorer Norge gjennomgående grønt på alle rangeringene. Storbritannia scorer høyt på demokrati, ytringsfrihet og medbestemmelse, samt frihet. De leverandørlandene som etter Norge leverer mest, er gjennomgående rangert som enten røde eller oransje, med unntak av USA som scorer grønt på frihet, men er rangert som gult innen demokrati, korrupsjon og ytringsfrihet og medbestemmelse.

Analysen viser at dersom EU ønsker å virke som en organisasjon for fred, demokrati og internasjonale lover er det et behov for en bred og helhetlig vurdering av Europas nåværende og fremtidige leverandører av energi.

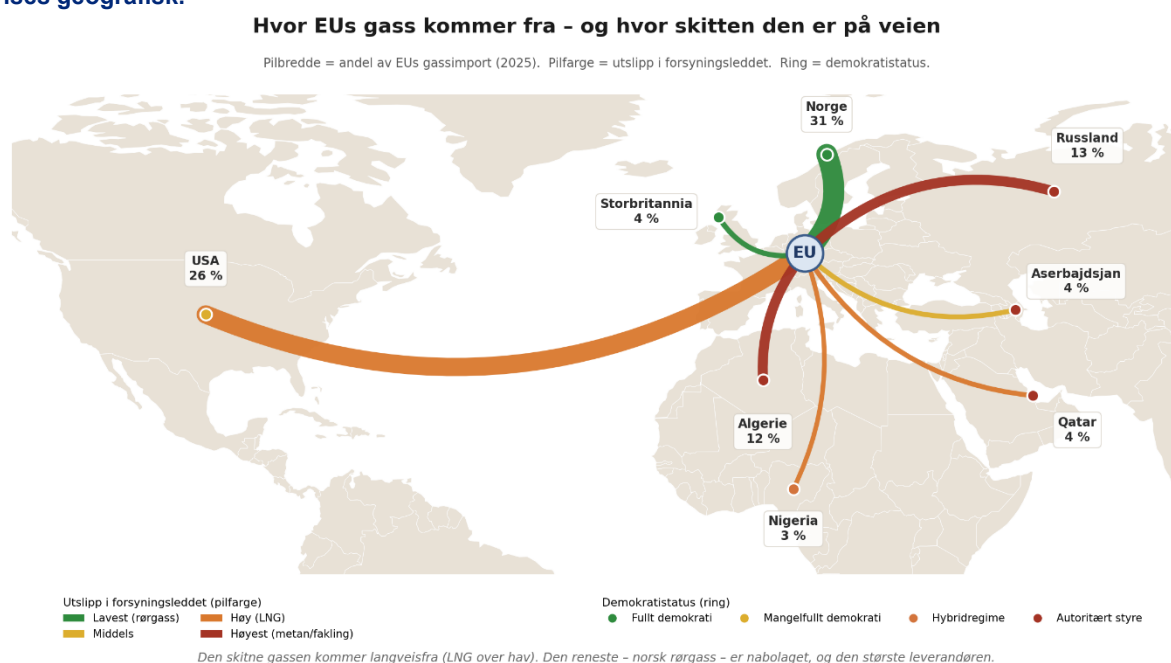
Rørgass fra Norge gir også en klimagevinst sammenlignet med LNG

Når EU først velger mellom vennligsinnede leverandører, står valget i praksis ofte mellom norsk rørgass og flytende naturgass (LNG), særlig fra USA. Disse to skiller seg ikke bare sikkerhetspolitisk, men også på klima. LNG krever energikrevende flytendegjøring, skipstransport over lange avstander og regassifisering – ledd som rørgass slipper unna. Det internasjonale energibyrået (IEA) anslår at LNG levert til Europa i snitt har om lag fem ganger høyere utslipp i forsyningsleddet enn norsk rørgass, som er blant de reneste i verden takket være elektrifisert produksjon og svært lave metanlekkasjer.

Som vist tidligere i rapporten er bortfallet av russisk gass i hovedsak dekket av økt import fra Norge og USA. Norsk gass har økt fra 23 til 31 prosent av EUs gassimport, mens amerikansk LNG har vokst enda raskere relativt sett – fra 5 til 26 prosent. Det betyr at den leverandøren som vokser raskest i EUs gassforsyning, samtidig er den med høyest utslippsintensitet i forsyningsleddet blant de vennligsinnede alternativene.

Figuren under kobler de tre dimensjonene sammen i ett bilde: pilbredden viser hvor stor andel av gassimporten hvert land står for, pilfargen viser utslippene i forsyningsleddet, og ringen ved hvert opphav viser demokratistatus. Kartet gjør samtidig en fjerde sammenheng synlig – avstanden gassen fraktes. Den reneste gassen, norsk rørgass, kommer fra nabolaget, mens de mest utslippsintensive LNG-leveransene må fraktes over lange avstander. Det er nettopp denne transporten, sammen med flytendegjøring og regassifisering, som driver opp utslippene fra LNG.

Figur 1: EUs gassimport etter leverandør og opphavsland (2025). Pilbredde = andel av importen, pilfarge = utslipp i forsyningsleddet (firedelt), ring = demokratistatus. Avstanden gassen fraktes vises geografisk.

Kilde: Econ Intel, basert på Eurostat (2025), Bruegel (2025), Economist (2025) og IEA (2025). Landkonturer fra Natural Earth. Utslippsanslag for land utenom Norge og USA bygger på IEAs region- og metanrangeringer og er anslag.

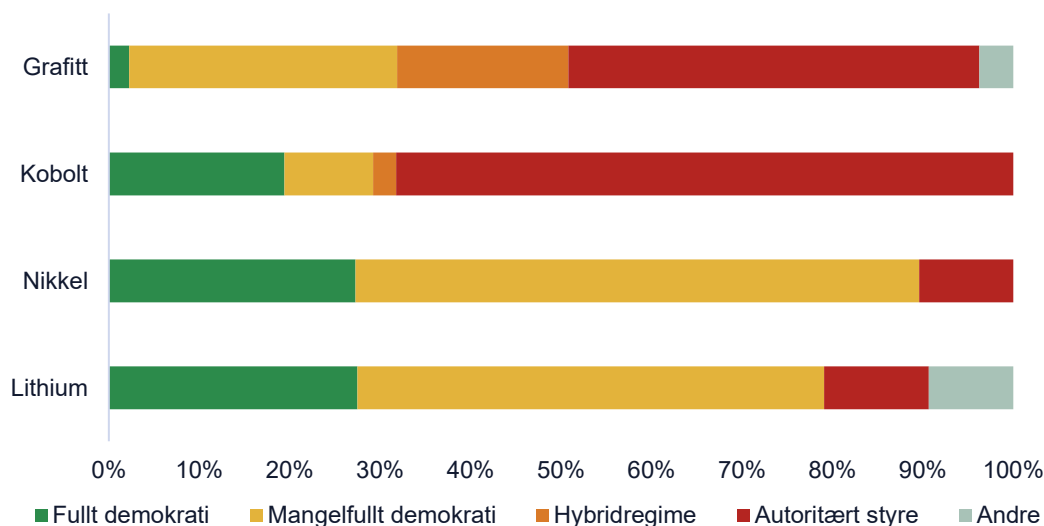
Poenget er ikke at amerikansk LNG er et dårlig alternativ – sikkerhetspolitisk er USA en langt bedre handelspartner enn de autoritære regimene EU fortsatt kjøper fra, og LNG har gjennomgående lavere livsløpsutslipp enn kull. Poenget er at når EU først velger mellom vennligsinnede leverandører, gir norsk rørgass en klimagevinst i forsyningsleddet som det realistiske LNG-alternativet ikke kan matche. Klimadimensjonen i kvadrilemmaet styrker dermed argumentet for norsk gass ytterligere, utover de sikkerhetspolitiske hensynene.

Samme problemstilling møter EU på import av kritiske mineraler til fornybar energi

I analysen har vi også kartlagt leverandørland av kritiske mineraler – som er avgjørende for produksjon av fornybar energi og elektrifisering av samfunnet. Dette er særlig relevant fordi EU har forpliktet seg og har et sterkt ønske om minst mulig

fossil energi og netto nullutslipp innen 2050 og en høy grad av selvforsyning i energiproduksjonen. I figur 2 viser vi tilgang til kritiske mineraler kartlagt etter The Economists demokratiindeks.

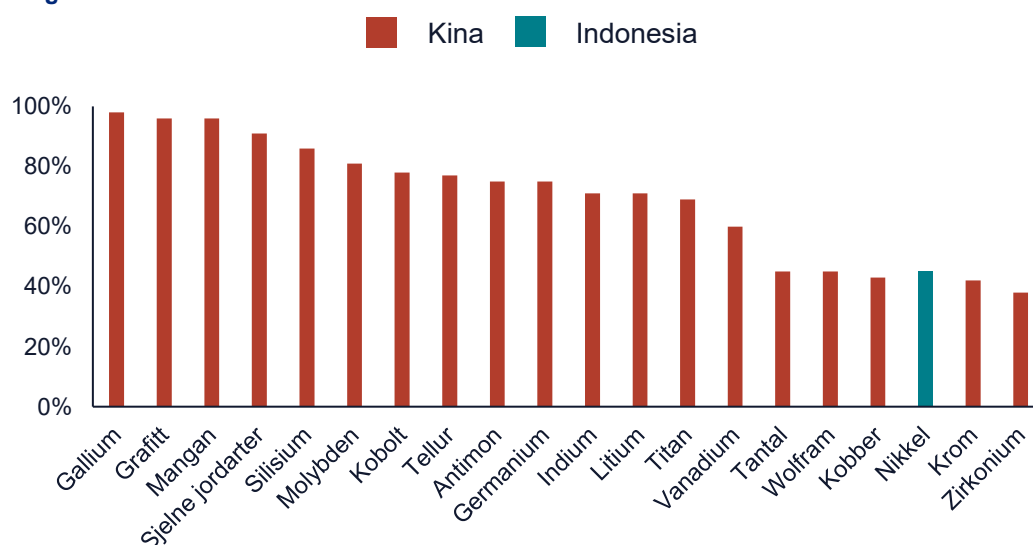
Figur 2: Størrelse på kritiske mineralreserver fordelt etter landenes demokratistatus.

Kilde: U.S. Geological Survey, 2024 og Economist (2025). Bearbeidet av Econ Intel.

Som det kommer frem av figuren, er mineralreservene i hovedsak konsentrert om land med begrensede demokratier, i hybride regimer og i autoritære regimer. Den sikkerhetspolitiske dimensjonen er derfor også gjeldende her. Prosesseringskapasiteten for energirelaterte mineraler er også svært konsentrert som vist i figur 3. Dette medfører sikkerhetspolitiske sårbarheter langs flere deler av verdikjeden.

Figur 3: Andel av prosesseringskapasitet for landet med størst prosesseringskapasitet for 20 energirelaterte mineraler

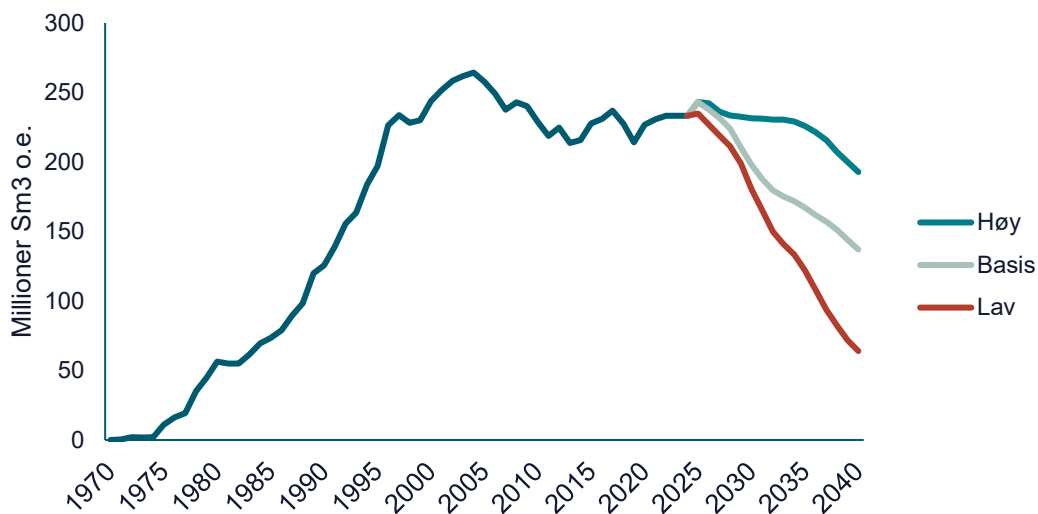
Kilde: IEA Critical Minerals Outlook 2025

Norges rolle – produksjonsutsikter for norsk sokkel

Energikrisen i Europa som oppstod i kjølvannet av Russlands angrep på Ukraina, viste tydelig hvilke konsekvenser det kan ha for EU å være avhengig av ustabile handelspartnere. I den nye sikkerhetspolitiske virkeligheten vil trolig EU søke å vri sin energiimport mot vennligsinnede, demokratiske, stabile og lite korrupte land. Gitt EUs liste over alternative leverandører til norsk olje og gass, framstår Norge som den mest hensiktsmessige handelspartneren som også kan levere store volumer. Spørsmålet er om Norge har tilstrekkelige ressurser til å dekke EUs etterspørsel.

I figur 4 viser vi Sjøkeldirektoratets mulighetsbilder for produksjonen på norsk sokkel.

Figur 4: Tre mulighetsbilder for produksjonsutvikling på norsk sokkel.

Kilde: Sjøkeldirektoratet 2025

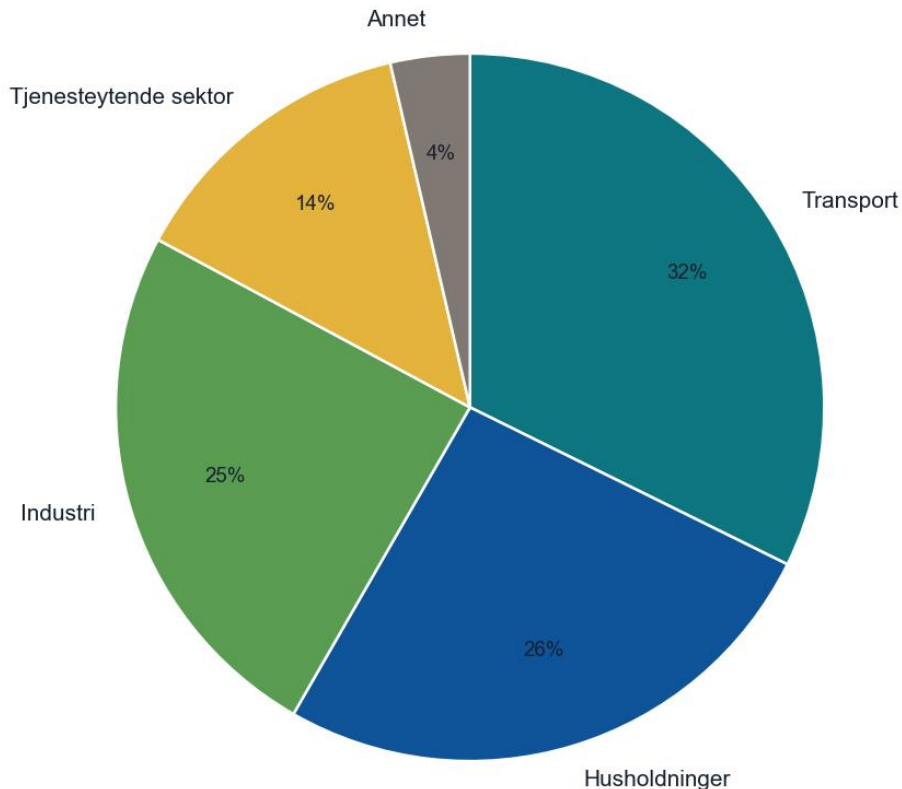
Sjøkeldirektoratet viser at omfang av leting, og naturligvis også funn, vil være avgjørende for hvilket mulighetsbilde som realiseres. For å møte EUs fremtidige etterspørsel etter leveranser fra vennligsinnede, demokratiske, stabile, frie og lite korrupte land, må derfor Norge trolig opprettholde et høyt letenivå.

Ved siden av at dette vil sikre EU stabile leveranser, vil det også bidra til å sikre inntekter til fellesskapet, ettersom om lag 90 % av overskuddet tilfaller Oljefondet gjennom petroleumsskatten, statens direkte økonomiske eierandel i feltene (SDØE) og statlig eierskap i Equinor.

1 Bakgrunn: EUs energibehov dekkes mye av olje og gass, selv om de på lang sikt har planer om mer fornybar

I 2024 lå EUs sluttforbruk av energi på om lag 10 200 TWh. Siden 2000 har nivået ligget rundt 11 000–12 000 TWh, men med en tydelig nedgang de siste årene. Figuren under viser fordelingen av sluttforbruket på hovedsektorer i 2024.

Figur 5: Fordeling av sluttforbruk i EU på sektorer i 2024.

Kilde: Eurostat 2026. Bearbeidet av Econ Intel.

Transport står fortsatt for omtrent en tredjedel av det totale sluttforbruket av energi i EU. Energi i denne sektoren benyttes først og fremst til å holde kjøretøy, skip og fly i drift, og er avgjørende for mobilitet for både folk og varer på tvers av landegrensene.

Husholdningene utgjør om lag en fjerdedel av energibruken. Her brukes mye av energien til oppvarming av bygninger og varmtvann, i tillegg til kjøling, matlaging og drift av elektriske apparater.

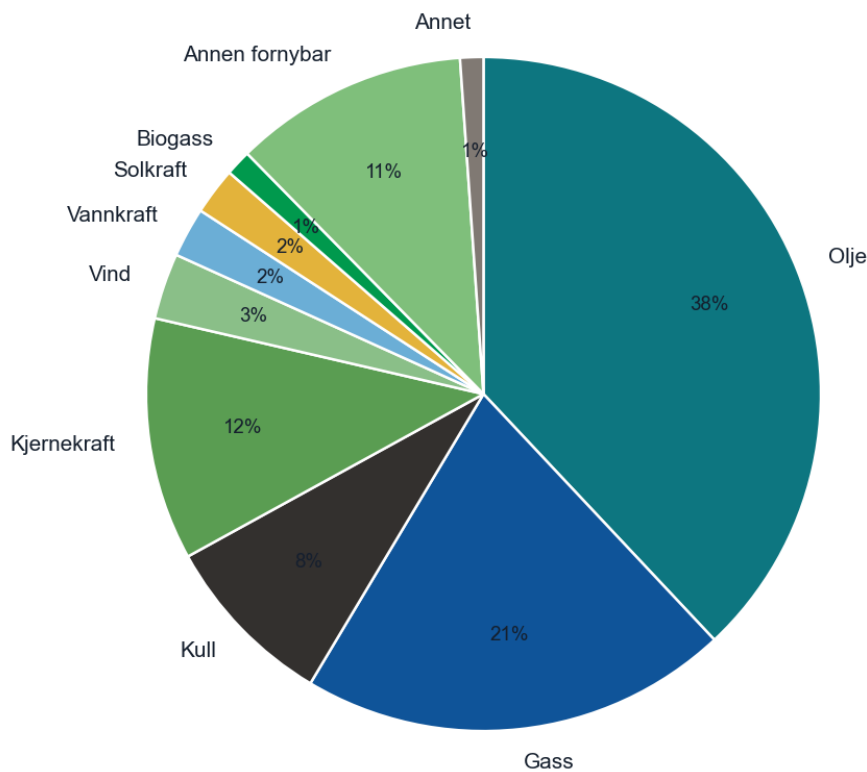
Industri står for om lag en fjerdedel av energiforbruket. Her brukes energi til produksjonsprosesser, maskindrift, temperaturregulering og andre industrielle formål. Tjenesteytende sektor står for om lag 14 prosent, mens øvrige sektorer samlet utgjør om lag 4 prosent. Tilgang på stabil og rimelig energi er avgjørende både for husholdninger, offentlig tjenesteyting og industriell konkurranseevne.

1.1 Fossile energikilder dominerer

Olje og gass utgjorde om lag 59 prosent av EUs energimiks målt som tilgjengelig energiforsyning i 2024. Olje var den klart største energikilden, med om lag 38 prosent av samlet energiforsyning, mens gass utgjorde om lag 21 prosent. Fordelingen mellom ulike energikilder i 2024 vises i figuren nedenfor.

Petroleum, kull og kjernekraft utgjør samlet fortsatt en stor del av EUs energiforsyning. Kjernekraft står for om lag 12 prosent, mens kull utgjør om lag 8 prosent. Fornybare energikilder utgjør samlet rundt 20 prosent når vindkraft, vannkraft, solkraft, biogass og annen fornybar energi ses under ett.

Figur 6: Energiforsyning fordelt på energikilder i EU i 2024. I prosent.

Kilde: Eurostat 2026. Bearbeidet av Econ Intel.

Dette illustrerer at EUs energiforsyning fortsatt er sterkt avhengig av olje og gass, til tross for rask vekst i flere fornybare energikilder. Energiomstillingen reduserer gradvis bruken av fossil energi, men endrer ikke på kort sikt at EU har et betydelig behov for stabile leveranser av olje og gass.

Hovedforklaringen er økte gasspriser i etterkant av Russlands brutale angrepskrig på Ukraina. At EU har et betydelig høyere nivå på CO2-avgifter, samt strengere og mer omfattende reguleringer, bidrar også til svekket konkurranseevne og svekket attraktivitet for lokalisering.

1.2 EU importerer rundt 90 % av sitt forbruk av olje og gass

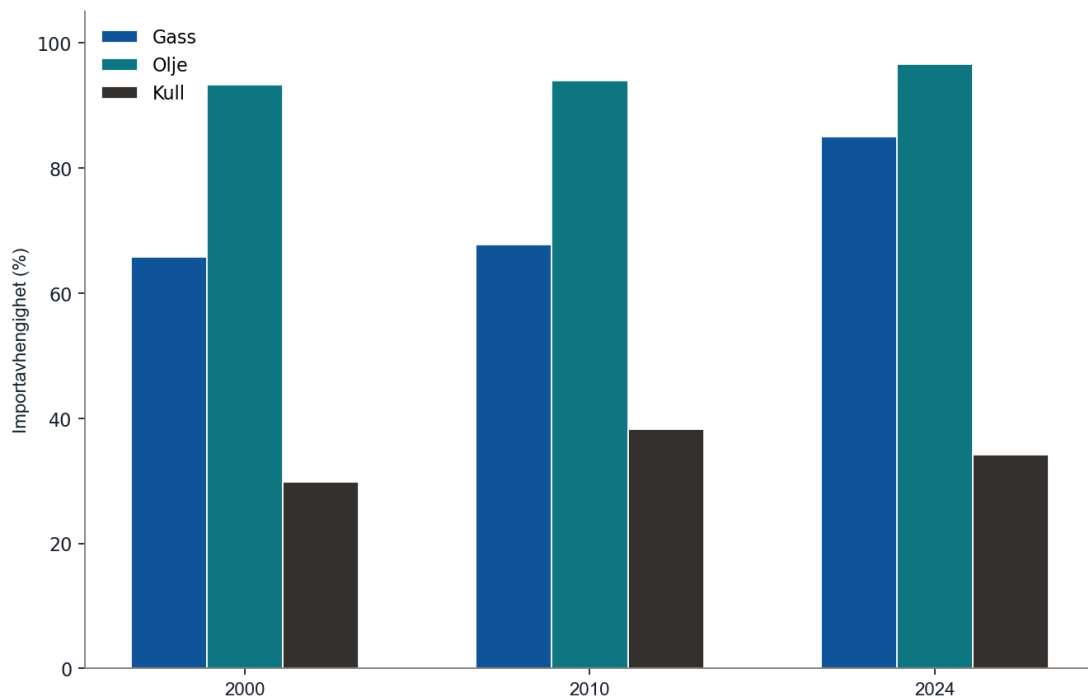
EUs egenproduksjon av olje og gass er relativt liten, ca. 330.000 fat dagen med olje¹ og 33 bcm naturgass, noe som tilsvarer ca. 550 TWh.

EU er derfor helt avhengig av import for å dekke eget energibehov og vil være det i økende grad i årene fremover.

Dette har gjort EU mer avhengig av import, spesielt fra land som Norge, Russland, USA og Algerie. Samtidig har utbyggingen av infrastruktur for flytende naturgass (LNG) gjort det mulig for EU å kjøpe gass fra flere land utenfor Europa.

EU importerer fremdeles en svært høy andel av sitt forbruk av olje og gass. Importavhengigheten for olje har ligget over 90 prosent over lang tid, mens importavhengigheten for gass har økt markant siden 2000. Importavhengigheten for kull er lavere enn for olje og gass, men viser også at EU i betydelig grad er avhengig av importerte energiresurser. Figuren nedenfor viser importavhengigheten for gass, olje og kull i 2000, 2010 og 2024.

Figur 7: Importandel av gass, olje og kull i EU i 2000, 2010 og 2024.

Kilde: Eurostat 2026. Bearbeidet av Econ Intel.

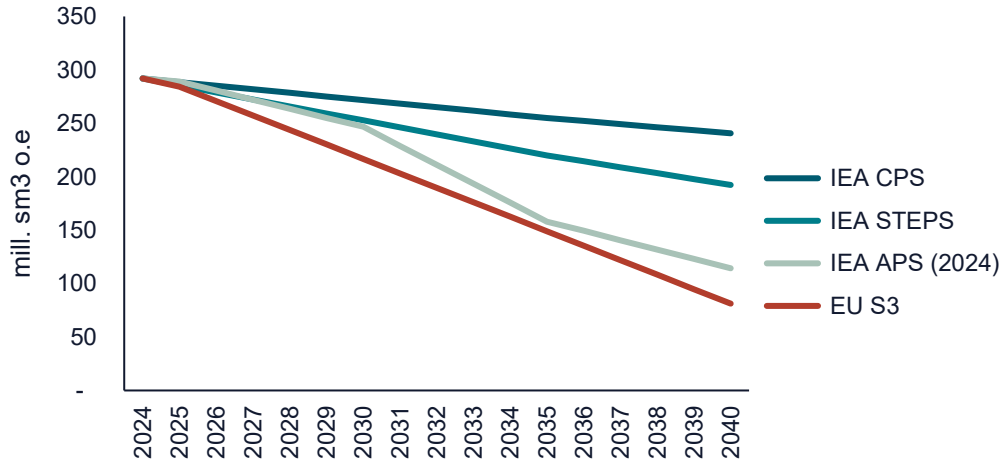
¹ Energy Institute Statistical Review of World Energy 2025 s. 21

1.3 EU har ambisiøse planer for energiomstilling

EU har ambisjon om å vesentlig redusere sin avhengighet av fossil energi, både for å redusere sårbarheten som Russlands brutale angrepskrig illustrerte, men også for å kutte klimagassutslippene i regionen.

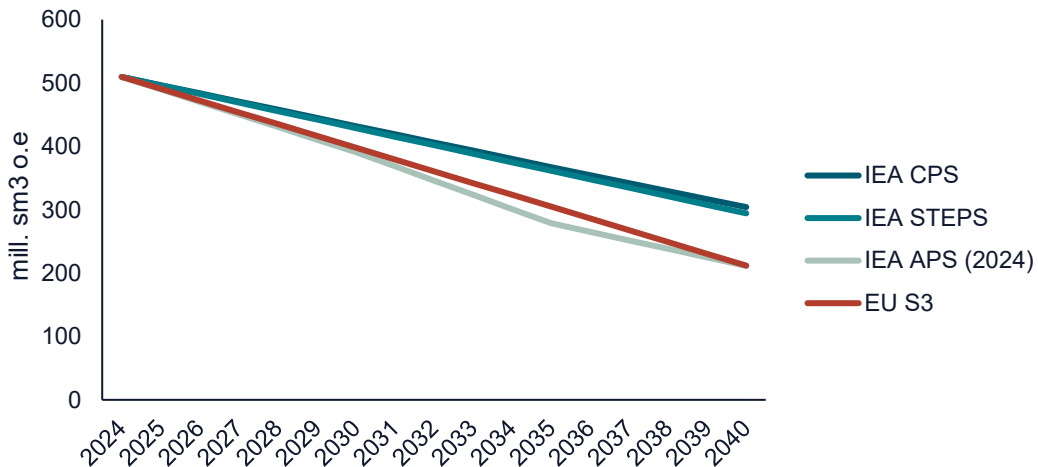
I figur 8 og 9 viser vi ulike scenarier for EUs importbehov av henholdsvis olje og gass.

Figur 8: Scenarier for EUs importbehov for gass fram mot 2040.

Kilde: IEA (2024 og 2025) og EU-kommisjonen (2025)

Figur 9: Scenarier for EUs importbehov for olje fram mot 2040.

Kilde: IEA (2024 og 2025) og EU-kommisjonen (2025)

Reduksjonen i EUs etterspørsel etter olje og gass varierer ut ifra de antakelsene man legger til grunn. I IEA CPS legges det til grunn en videreføring av dagens politikk, mens det i IEA STEPS-scenariet antas at politikerne kommer til å følge den politikken som på nåværende tidspunkt er skissert fram mot 2040. IEA APS angir

importbehovet når landene overholder alle de lovnadene de har gitt med tanke på utslippskutt, mens EU S3 er det mest offensive av fire scenarioer framlagt i EU-kommisjonens rapport når det kommer til reduksjon av fossil energibruk. EU S3 er i tråd med EUs mål om 90 % utslippskutt i 2040 uten bruk av internasjonale kvoter. I IEA APS og EU S3 oppnås netto nullutslipp i EU i 2050. Dette nås ikke i IEA CPS eller IEA STEPS.

I CPS-scenarioet vil EUs importbehov av gass i 2040 være på 82 % av dagens nivå. Tilsvarende tall for STEPS, APS og S3 er 66 %, 39 % og 28 %. Tilsvarende tall for EUs oljeimportbehov i 2040 vil være henholdsvis 60 %, 58 %, 41 % og 42 % av behovet i 2024.

Disse scenarioene forutsetter at EU leverer på sin uttalte ambisjon. Det er ikke gitt. Som vi kommer tilbake til i kapittel 1.5, ligger EU etter eget tallgrunnlag ikke an til å nå 2040-målet, og ambisjonen møter økende motstand. Jo saktere omstillingen går, desto større blir Europas gjenværende importbehov for olje og gass.

1.4 Hvordan EU planlegger å nå målet: sektorvis omstilling

Det lovfestede 2040-målet på 90 % netto utslippskutt (omtalt i kapittel 1.3) er et økonomi-overgripende mål, men kuttene fordeler seg svært ulikt mellom sektorene. Grunnlaget for fordelingen er konsekvensutredningen som fulgte kommisjonens 2040-melding, der scenario S3 – det EU senere la til grunn for det vedtatte målet – er modellert helt ned på sektornivå.

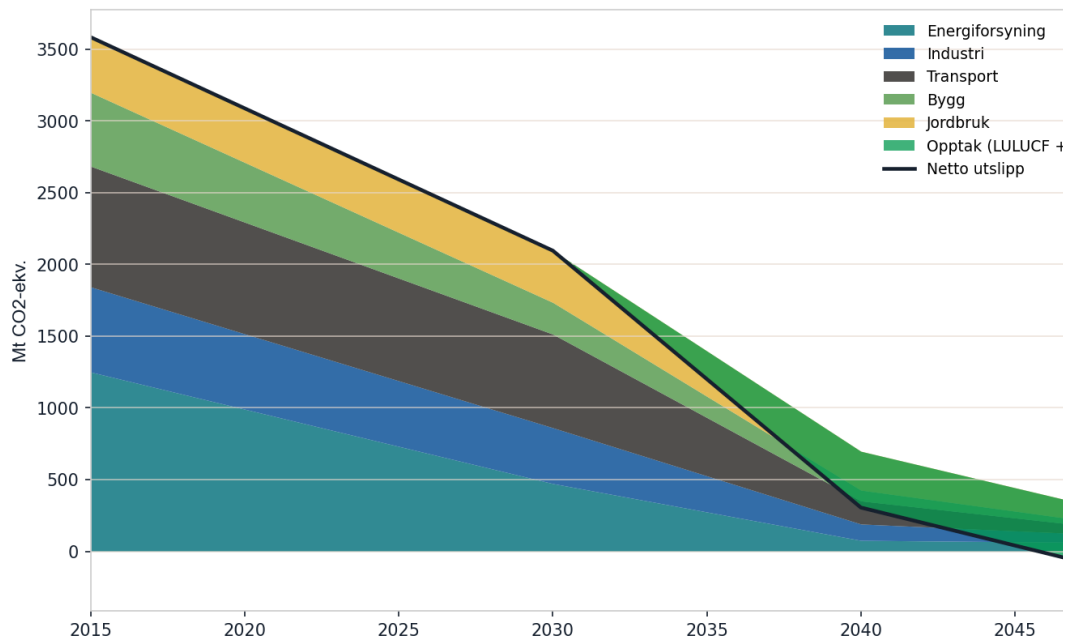
I S3 reduseres EUs brutto klimagassutslipp til under 850 millioner tonn CO₂-ekvivalenter, mens opptil 400 millioner tonn fjernes gjennom karbonfangst og landbaserte opptak. Til sammen bringer dette nettoutslippene ned til 450 millioner tonn i 2040, som er 90 % under 1990-nivå og 86 % under nivået i 2022. Det betyr at en vesentlig del av måloppnåelsen hviler på opptak og fangst, ikke bare på utslippskutt i seg selv – et sentralt poeng, ettersom restutslippene konsentreres nettopp i sektorene som er vanskeligst å avkarbonisere.

Kraftsektoren bærer det tyngste og raskeste kuttet. Kommisjonen legger til grunn at kraftsektoren nærmer seg full avkarbonisering i andre halvdel av 2030-tallet og når den i 2040, der fornybar energi komplementert med kjernekraft skal stå for over 90 % av EUs elektrisitet. Andelen elektrisitet i sluttforbruket dobles fra 25 % til 50 %. Gasskraft med karbonfangst utgjør kun rundt 3 % av kraftproduksjonen i 2040, ned fra en fossil andel på 36 % i 2021.

For de øvrige sektorene er kuttene (mot 2015) anslått slik: transport –69 til –78 %, bygg (husholdninger og tjenester) –77 til –85 %, industri –56 til –84 %, og jordbruk –30 %, mens energiforsyningen når tilnærmet null. Industrien er den seigeste av de energirelaterte sektorene; målt mot 1990 må industriutslippene ned 92 %, til om lag 89 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2040 under S3.

Det samlede bildet er at omstillingen drives av tre grep som forsterker hverandre: utfasing av fossil energi, massiv utbygging av fornybar kraft, og elektrifisering av sluttbruken. Samlet innebærer dette en reduksjon i forbruket av fossile brensler til energiformål på 80 % innen 2040, inkludert utfasing av kull og en reell utfasing av gasskraft uten fangst. Investeringsbehovet er anslått til om lag 1 500 milliarder euro årlig i energi- og transportsektoren.

Figur 10: Sektorvise klimagassutslipp i EU 2015–2050, S3-banen.

Kilde: EU-kommisjonen, SWD(2024) 63 final, Annex 8. Bearbeidet av Econ Intel 2026.

1.4.1 Fra utslippskutt til olje- og gassetterspørsel per sektor

Sektorbanen over forklarer hvorfor olje- og gassetterspørselen i importscenariene (kapittel 1.3) faller ujevnt: den faller raskt der elektrifisering er moden, og henger igjen der den ikke er det. For å vise dette tar vi utgangspunkt i hvor olje og gass faktisk brukes i EU i dag, og kobler det mot omstillingstakten i hver sektor.

I kraftsektoren er gass i dag balanse- og toppplastkilde, men det er her etterspørselen faller raskest. EUs samlede gassforbruk er allerede om lag 23 % lavere i 2024 enn i 2021, med de største reduksjonene i kraftproduksjon og industri, drevet av at fornybarandelen i kraftproduksjonen steg fra 39 % i 2021 til nær 50 % i 2024. Med full avkarbonisering av kraftsektoren mot 2040 forsvinner det aller meste av denne etterspørselen.

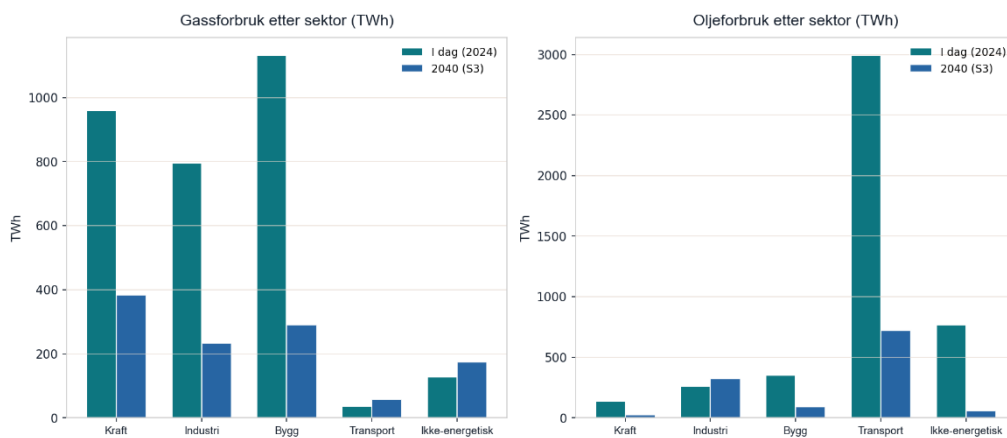
I byggsektoren er gass primært oppvarming. Naturgass dekket 29,4 % av husholdningenes sluttforbruk i EU i 2024, og oppvarming utgjorde 61,5 % av husholdningenes energibruk. Dette er etterspørsel som i hovedsak elektrifiseres gjennom varmepumper, og som derfor faller betydelig mot 2040 – men i ulik takt mellom land, avhengig av bygningsmasse og gassnett (utdypes i del B).

I industrien er bildet mer sammensatt. Naturgass dekket 31,3 % av industriens sluttforbruk i EU i 2023, om lag på linje med elektrisitet (32,6 %). En del av dette er prosessvarme som kan elektrifiseres, men en betydelig del er

høytemperaturvarme og bruk som innsatsfaktor som er langt vanskeligere å erstatte (se kapittel 1.4.2).

I transport er olje den dominerende energibæreren, og det er her oljeetterspørselen sitter. Kommisjonens modellering illustrerer hvor restetterspørselen havner: innen 2040 er kull faset ut i energisektoren, og olje i transport utgjør om lag 60 % av den gjenværende energibruken av fossile brenslers, mens resten er gass brukt i industri, bygg og kraft. Med andre ord vris den fossile etterspørselen mot transport (olje) og industri (gass) etter hvert som kraft og oppvarming avkarboniseres.

Figur 11: EUs gass- og oljeforbruk fordelt på sektor, i dag vs. 2040.

Kilde: Eurostat (nrg_bal_c), IEA World Energy Outlook 2025, EU-kommisjonen. Bearbeidet av Econ Intel 2026.

1.4.2 Forbrenning eller innsatsfaktor – den seige etterspørselen

Et sentralt skille i bestillingen er hvor stor andel av olje og gass som går til forbrenning for å frigjøre energi, og hvor stor andel som går til industrien som innsatsfaktor (råstoff). Skillet er avgjørende, fordi det er nettopp den ikke-energetiske bruken som er vanskeligst å fase ut, og som dermed utgjør en varig importetterspørsel selv i de mest offensive scenarioene.

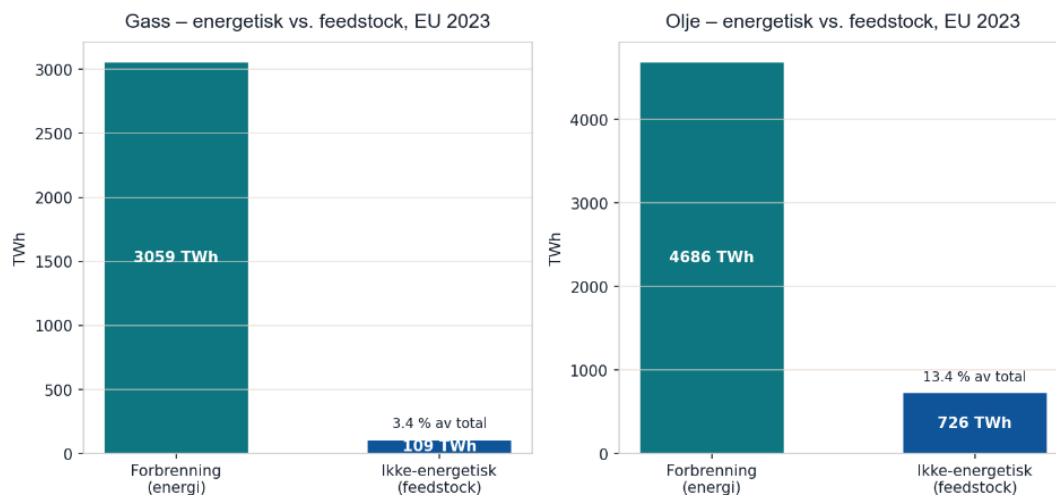
I omfang er ikke-energetisk bruk en mindre, men hardnakkert andel. Ikke-energetisk bruk utgjorde 5,6 % av EUs samlede energibruk i 2023. For gass spesifikt er andelen lavere: naturgass brukt til ikke-energetiske formål – i hovedsak som råstoff til kjemisk produksjon, primært ammoniakk- og metanolsyntese – utgjør bare om lag 3,4 % av EUs samlede gassetterspørsel. For olje er feedstock-andelen større, ettersom nafta og LPG er hovedråstoff i petrokjemien (plast, løsemidler), i tillegg til smøremidler og asfalt.

Det avgjørende poenget er ikke størrelsen, men at denne etterspørselen er langt seigere enn forbrenningsbruken. I motsetning til gass brukt til kraft og varme er råstoffbruk langt vanskeligere å erstatte, fordi det mangler tilstrekkelig modne alternative kjemiske teknologier og tilhørende infrastruktur. Den kjemiske sektoren beskrives i faglitteraturen som både vanskelig å avkarbonisere og vanskelig å «avfossilisere». Konsekvensen er at andelen olje og gass som går til råstoff øker relativt etter hvert som forbrenningsbruken faller: i én modellering øker andelen gass brukt som råstoff med 86 % og andelen olje som råstoff med 40 % innen 2050 under en stram klimapolitikk.

Mineralgjødsel er det klareste eksempelet på denne sårbarheten, og binder sammen energisikkerhet og matsikkerhet. Naturgass er både energikilde og selve råstoffet (hydrogenkilden) i ammoniakkproduksjon: gass står for mer enn 95 % av ammoniakkproduksjonen globalt, og gasstilgang bestemmer om lag 70 % av kostnadene i EUs nitrogengjødselproduksjon. Hvor utsatt dette gjør EU ble demonstrert under prissjokket i 2022, da gass utgjorde opptil 90 % av den variable produksjonskostnaden for ammoniakk, og industrien stengte ned 70 % av ammoniakk-kapasiteten da produksjonen ble ulønnsom. Dette er etterspørsel EU vanskelig kan elektrifisere seg bort fra med dagens teknologi, og som derfor representerer en strukturell, varig importavhengighet.

Denne sårbarheten er ikke hypotetisk – den materialiserer seg allerede. Den gass-avhengige kjemiindustrien er under sterkt press i Europa: ifølge bransjeorganisasjonen Cefic er nedleggelsene av kjemianlegg seksdoblet siden 2022, til samlet om lag 37 millioner tonn kapasitet (rundt 9 % av europeisk produksjon), med 20 000 tapte arbeidsplasser direkte og ytterligere 89 000 i faresonen. En oppfølgingsrapport utarbeidet for Cefic konkluderte i 2026 med at avindustrialiseringen akselererer og at selskaper flytter aktivitet til regioner med lavere kostnader. For EU er dette et tveegget utfall: dersom den gass-intensive industrien flyttes ut framfor å avkarboniseres, faller riktignok det europeiske gassbehovet – men utslippene og forsyningsavhengigheten flyttes bare til utlandet (karbonlekkasje), samtidig som Europa mister industriell kapasitet unionen selv anser som strategisk.

Figur 12: EUs olje- og gassbruk fordelt på energetisk og ikke-energetisk bruk (feedstock).

Kilde: Eurostat (nrg_bal_c). Bearbejdet av Econ Intel 2026.

1.5 Men vil EU nå målene? Usikkerhet om tempo, ambisjon og gjennomføring

Scenarioene i kapittel 1.3 forutsetter at EU faktisk leverer på sin uttalte ambisjon. De mest offensive – IEAAPS og EU S3 – beskriver en verden der unionen når 90 % utslippskutt i 2040 og netto null i 2050. Det er imidlertid grunn til å stille spørsmål ved om dette tempoet er realistisk. Det er ikke en marginal innvending: dersom omstillingen går saktere enn de offensive scenarioene legger til grunn, blir EUs faktiske importbehov for olje og gass tilsvarende større.

For det første ligger EU etter eget tallgrunnlag ikke an til å nå målet. Det europeiske miljøbyrået (EEA) anslår at unionens nettoutslipp med dagens vedtatte og planlagte tiltak vil ligge 69 % under 1990-nivå i 2040 og 78 % under i 2050 – som faller markant kort av 90 %-målet for 2040 og det juridisk bindende målet om klimanøytralitet i 2050. Gapet til 2040-målet er altså i størrelsesorden 20 prosentpoeng på dagens kurs. Også for 2030-målet er marginen liten: med fullt gjennomførte tiltak ventes om lag 54 % kutt, like under 55 %-målet.

For det andre fordrer måloppnåelse en kraftig akselerasjon i forhold til det EU historisk har maktet. Mellom 1990 og 2023 falt EUs nettoutslipp 36 %. Å gå fra dagens nivå til 90 % kutt på de drøyt 15 årene fram til 2040 innebærer dermed at den årlige kuttakten må mangedobles. EEA er eksplisitt på at kuttakten må øke sammenlignet med de siste 15 årene, og at det trengs en betydelig akselerasjon særlig i transport og i opptak fra skog og jord. Utviklingen i 2024 gikk delvis motsatt vei: salget av elbiler falt år-over-år, utslippene økte svakt i både industri og transport, og det langsiktige opptaket i EUs skoger og jord viser en negativ trend. Det siste er spesielt kritisk, ettersom 2040-banen (jf. kapittel 1.4) hviler på opptil 400 millioner tonn opptak – en forutsetning som svekkes når landsektorens opptak faller.

For det tredje er motstanden mot planene økende, og den rammer ikke bare ordskiftet: den mest gass-avhengige industrien er allerede under avvikling og utflytting, som vist over i avsnittet om forbrenning og innsatsfaktor. Ambisjonen har dessuten begynt å vike også i praksis. Det tydeligste eksempelet er bilsektoren: i desember 2025 foreslo kommisjonen å myke opp 2035-forbudet mot forbrenningsmotorer, slik at 2035-målet ble et flåtekrav om 90 % utslippskutt der de siste 10 % kan kompenseres med grønt stål eller fornybart drivstoff.

Bransjeorganisasjonen ACEA hadde da argumentert for at 2030- og 2035-målene for biler og varebiler ikke lenger er realistiske under dagens markedsforhold – blant annet fordi kun vel 16 % av nye biler de første ni månedene av 2025 var elektriske. At et bærebjelke-tiltak i Green Deal ble svekket under industri- og medlemslandspress, illustrerer at de juridisk bindende målene ikke er immune mot revisjon når kostnadene blir politisk merkbare.

For det fjerde er den geopolitiske rammen endret på en måte som øker kostnaden ved å gå foran. Draghi-rapporten (2024) – som nå er retningsgivende for kommisjonens politikk – dokumenterer at europeiske bedrifter betaler strømpriser som er to til tre ganger amerikanske, og gasspriser fire til fem ganger høyere, og

advarer eksplisitt om at dersom EU ikke samordner politikken sin, er det en risiko for at avkarbonisering går på bekostning av konkurranseevne og vekst. Samtidig trakk USA seg formelt fra Paris-avtalen, med virkning fra januar 2026 etter presidentordren i januar 2025. Når en av EUs største økonomiske konkurrenter forlater de felles klimaforpliktelsene, øker den relative kostnaden ved europeisk lederskap og faren for karbonlekkasje – og dermed det politiske presset for å nedprioritere kostnadskrevende utslippskutt til fordel for konkurransekraft, særlig der tiltakene kan drive produksjon ut av Europa.

Det er viktig å understreke at dette ikke betyr at omstillingen stanser. 90 %-målet er nå juridisk bindende, og Draghi-rapporten framholder også avkarbonisering som en mulighet for europeisk industri, ikke bare en byrde. Poenget er at usikkerheten er asymmetrisk: sannsynligheten for at EU overoppfyller de offensive scenarioene er lav, mens sannsynligheten for at omstillingen går saktere enn APS/S3 er reell og økende. For denne rapporten har det en klar implikasjon: EUs faktiske importbehov for olje og gass kan vise seg å ligge nærmere de mindre offensive scenarioene (CPS/STEPS) enn de offensive. Det forsterker – snarere enn svekker – rapportens hovedpoeng om at EU vil ha et vedvarende importbehov, og dermed et vedvarende behov for sikre, vennligsinnede leverandører.

2 Fra trilemma til kvadrilemma

Innen energipolitikk er «energitrilemmaet» velkjent. I et velfungerende energisystem må tre ofte motstridende hensyn balanseres:

- Lave og forutsigbare priser: Systemet bør levere energi til en overkommelig pris slik at kostnaden for befolkningen blir akseptabel, og næringslivet får konkurransedyktige betingelser.
- Lave utslipp og liten miljøpåvirkning: Systemet bør levere energi med minst mulig skade på klima og miljø.
- Pålitelig og tilgjengelig: Systemet må levere tilstrekkelig energi der den trengs, når den trengs og tåle svingninger i etterspørsel.

Elementene i trilemmaet er gjensidig avhengig av hverandre. Et større fokus på det ene vil kunne innebære mindre fokus på de andre. Eksempelvis kan et forsøk på å gjøre energi billigere svekke evnen til å håndtere svingninger i etterspørsel ved at man bygger ned redundans og robusthet, eller det kan skade miljø og klima ved å eksempelvis øke andelen av utslippsintensiv eller arealintensiv energi.

Trilemmaet gir imidlertid kun et komplett bilde i et fritt og velfungerende marked og tar i liten grad høyde for eksterne faktorer som sikkerhetspolitikk eller politiske interesser.

Dette er tydelig synliggjort med Russlands pågående brutale angrepskrig på Ukraina og dagens sikkerhetspolitiske virkelighet. I perioden februar 2022 til utgangen av februar 2026 har EU-land importert olje og gass fra Russland til en verdi av om lag 220 milliarder euro, ifølge The Centre for Research on Energy and Clean Air (CREA)². Det svenske instituttet SIPRI (2025³) anslår at Russlands totale forsvarsutgifter i perioden 2022 til 2025 var på om lag 350 milliarder euro. EUs kjøp av russisk olje og gass har altså trolig finansiert en vesentlig del av krigsutgiftene.

EUs kjøp av olje og gass fra Russland innebærer en stor økonomisk støtte til Russland og det russiske politiske maktapparatet. Dette er selvsagt ikke i EUs interesse, som tydelig har tatt Ukrainas side i kampen mot Russlands ulovlige invasjon. EU har likevel opprettholdt importen for å ivareta egen energisikkerhet⁴ og dermed sikre pålitelig og tilgjengelig energi til befolkningen.

EUs avhengighet av russiske energileveranser har gjort unionen sårbar for politisk press fra Russland. Dette er samtidig ikke en ny problemstilling: USA advarte mot europeisk avhengighet av russisk gass allerede på 80-tallet og forsøkte å få forgang i utbyggingen av det norske Troll-feltet. Landene i Øst-Europa, som tidligere hadde vært under russisk dominans, var også tidlig klare på faren dette medførte⁵.

² En løpende oppdatering av denne, sekund for sekund, vises her: <https://www.russiafossiltracker.com/>

³SIPRI (2025): Trends in World Military Expenditure, 2024

⁴ EU har nå vedtatt å fase ut russisk olje og gass. I juni 2025 la Kommisjonen frem forslaget (COM(2025) 828) om å stoppe import av russisk naturgass innen utgangen av 2027. Europaparlamentet vedtok forordningen 17. desember 2025, og Rådet ga endelig godkjenning 26. januar 2026.

⁵Allerede midt på 2000-tallet etablerte PGNiG (nå Orlen) seg på norsk sokkel for å sikre norske gassleveranser for å gjøre Polen uavhengig av russisk energi. Når Litauen i 2014 fikk en egen terminal for å ta mot flytende naturgass som gjorde landet uavhengig av russisk naturgass fikk terminalen navnet «Independence».

Mange land og analytikere har derfor i lang tid agert og advart mot å utelate en sikkerhetspolitisk dimensjon når energipolitikk utformes. Dette ser vi nå også EU gjør, senest med vedtaket om å fase ut all russisk rørgass innen høsten 2027⁶.

Vi mener derfor at energipolitikken i dagens sikkerhetspolitiske virkelighet bedre kan forstås gjennom et energikvadrilemma. Dette er vist i figur 13.

Figur 13: Energikvadrilemma

I tillegg til de tre overnevnte hensynene må energisystemet også være sikkerhetspolitisk robust. Systemet må ikke gjøre det aktuelle landet eller regionen sårbart for energipolitisk utpressing. På samme måte som trilemmaet, vil variablene også her være avhengig av hverandre, og å styrke en faktor kan medføre svekkelse av en eller flere av de tre andre.

Eksempelvis kunne EU valgt å gjenoppta kjøpet av vesentlige mengder rørgass fra Russland. Dette kunne potensielt redusert klimagassutslippene (dersom det fortrengete kullkraft), det ville gitt rask fylling av gasslagre og bedret energisystemets evne til å levere pålitelig energi. Dette igjen ville gitt lavere og mer forutsigbare priser gjennom for eksempel vintermånedene hvor svingningene i etterspørsel kan være store.

Samtidig ville dette vært særdeles skadelig for EUs sikkerhetspolitikk, og igjen gjøre EU mer sårbar for energiutpressing fra Russland.

⁶ En nærmere beskrivelse av vedtaket finnes her: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2026/01/26/russian-gas-imports-council-gives-final-greenlight-to-a-stepwise-ban/>

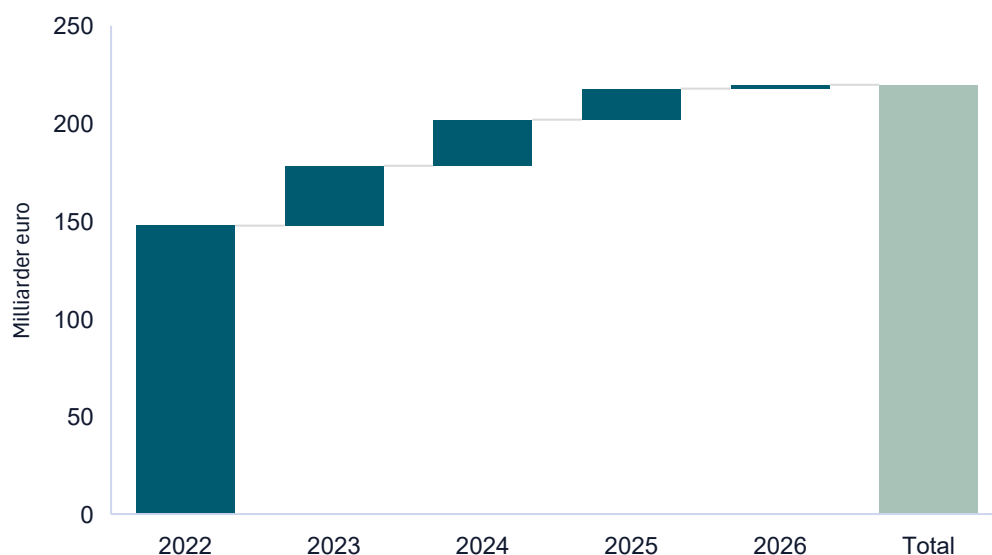
For land og regioner med et importafhængig energisystem bør derfor energipolitikken i dag vurderes med udgangspunkt i et energikvadrilemma.

3 Status for EUs olje- og gassimport – hvem er leverandørlandene?

I perioden 2021 og frem til nå (begynnelsen av mars 2026) har verdien av EUs olje- og gassimport gjennomgått betydelige endringer.

Verdien av EUs olje- og gassimport toppet seg i 2022 som følge av de ekstremt høye gassprisene som fulgte av Russlands fullskala invasjon av Ukraina i februar samme år. I 2022 betalte EU-landene om lag 150 milliarder euro for sin import av petroleumsprodukter⁷ fra Russland etter krigens utbrudd. Prisene har siden falt tilbake. Summen av import siden utbruddet er på om lag 220 milliarder euro ifølge CREA, tilsvarende om lag 2500 milliarder norske kroner med den gjennomsnittlige vekslingskurs som har vært i perioden.

Figur 14: EUs import av olje- og gassprodukter fra Russland fra krigens utbrudd i 2022 og frem til 23. februar 2026 i euro.

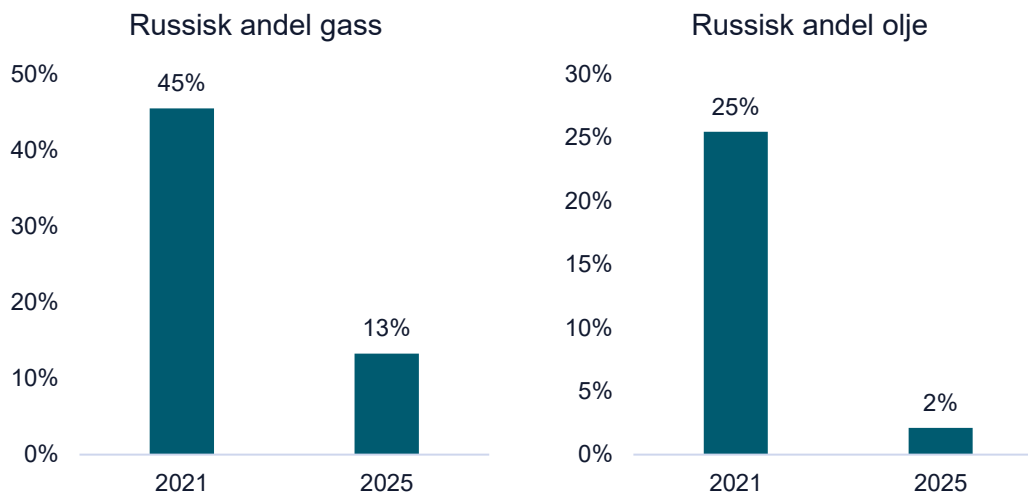

Kilde: Russia Fossil Tracker (CREA). Daglige tall oppsummert per år

Russlands invasjon av Ukraina utløste en historisk omlegging av EUs energiimport. I 2021 kom 45 prosent av EUs gassimport og 26 prosent av oljeimporten fra Russland. Innen 2025 var gassandelen redusert til 13 prosent og oljeandelen til 2 prosent, som vist i figur 15.

⁷ Det gjøres oppmerksom på at tallene også inkluderer olje, kull og petroleumsprodukter

Figur 15: Andel av EUs import av olje og gass som dekkes av Russland i 2021 og 2025.

Kilde: Eurostat og Bruegel 2026

Omstillingen har vært rask, men kostbar. EU har måttet erstatte russiske leveranser med dyrere alternativer, særlig LNG fra USA. Samtidig importerer EU fortsatt gass fra Russland – noe som understreker hvor vanskelig det er å fullt ut erstatte en tidligere dominerende leverandør på kort tid.

Erfaringen illustrerer to sentrale poeng: For det første kan geopolitiske sjokk tvinge frem dramatiske endringer i energiforsyningen på svært kort tid. For det andre viser omstillingens kostnad og kompleksitet verdien av å ha stabile, demokratiske handelspartnere som kan sikre pålitelige energileveranser til den europeiske befolkningen over tid.

3.1 Hvem har overtatt Russlands olje- og gassleveranser?

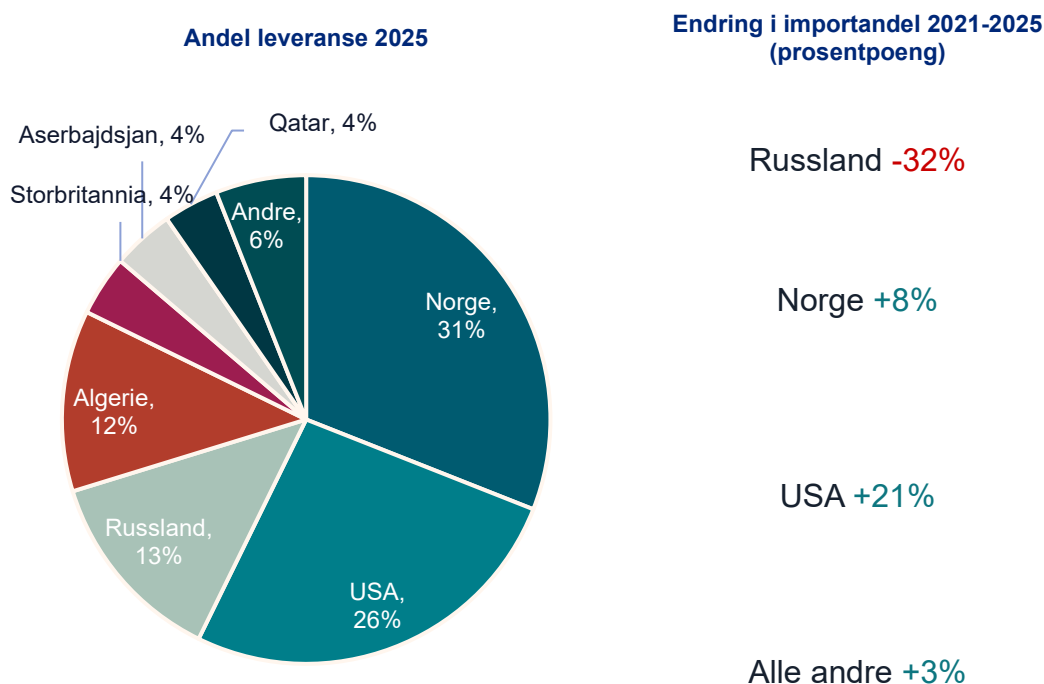
Russland var tidligere den største olje- og gassleverandøren til EU. Som vist i forrige delkapittel har EUs avhengighet av Russland blitt markant redusert siden Russlands fullskala invasjon av Ukraina i 2022. Samtidig har EUs energibehov i stor grad vært stabilt, noe som innebærer at importen i større grad har blitt dreid mot andre leverandørland.

I figur 16 og 17 viser vi EUs import av henholdsvis gass og råolje fordelt på leverandørland i 2025, samt endringen i importandeler (prosentpoeng) fra 2021 til 2025.

Som det fremgår av den påfølgende figuren, er gassimporten konsentrert på få land. Norge (31 %), USA (26 %), Russland (13 %) og Algerie (12 %) står til sammen for om lag 82 % av EUs gassimport i 2025. Storbritannia, Qatar og Aserbajdsjan står for 4 % hver, mens Nigeria står for 3 %. Øvrige leverandører utgjør samlet 3 %.

Reduksjonen i russisk gassimport har i stor grad blitt kompensert ved økt import fra Norge og USA. Norges andel har økt med 8 prosentpoeng fra 2021 til 2025, mens USA har økt med 21 prosentpoeng. Russlands andel er samtidig redusert med 32 prosentpoeng. Samlet har dette gitt en tydelig dreining i EUs gassimport mot særlig Norge og USA, mens øvrige leverandører samlet sett står for en mindre økning.

Figur 16: Andel gassimport fordelt på land i 2025, samt endring fra 2021 til 2025 i prosentpoeng

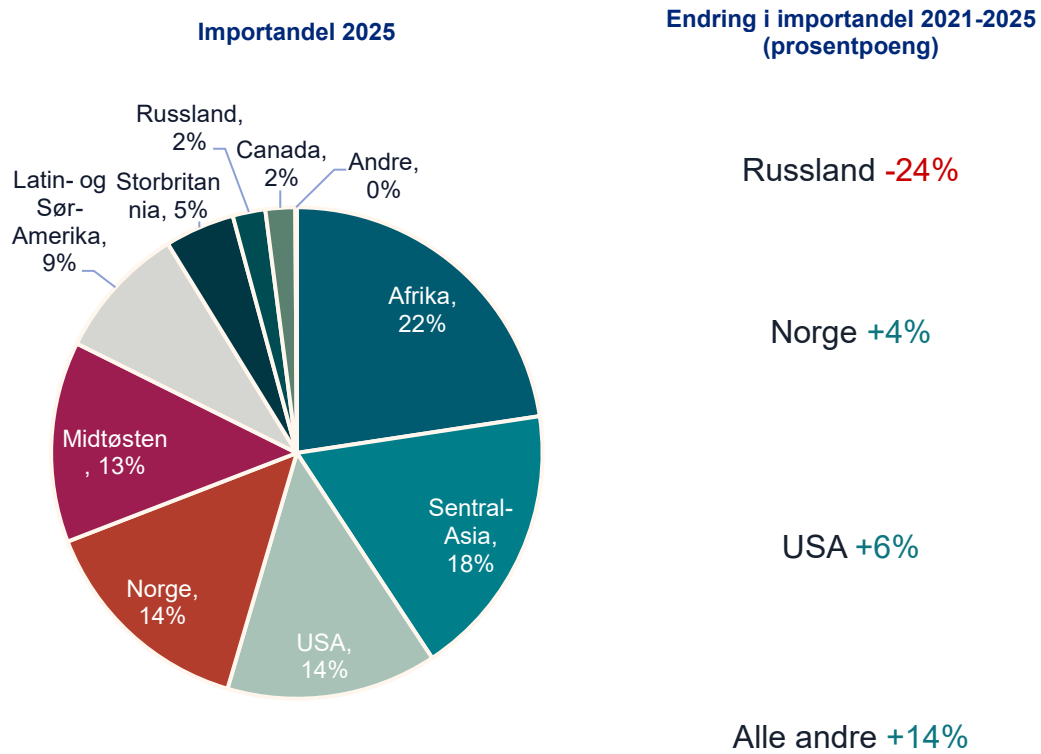

Kilde: Eurostat og Bruegel 2026

EUs oljeimport er mer geografisk spredt enn gassimporten. I 2025 kommer oljeimporten fra et bredt spekter av leverandører, der Afrika (22 %) og Sentral-Asia (18 %) utgjør de største regionale bidragene. USA står for 15 % og Norge for 13 % av EUs oljeimport, mens Midtøsten utgjør 13 %. Videre kommer 9 % fra Latin- og Sør-Amerika, 5 % fra Storbritannia, og mindre andeler fra Russland (2 %) og Canada (2 %), som vist i figur 17.

Figuren viser samtidig at Russlands andel av EUs oljeimport er redusert med 24 prosentpoeng fra 2021 til 2025. Denne reduksjonen er i stor grad kompensert ved økt import fra USA og Norge, som har økt med henholdsvis 6 og 4 prosentpoeng. Den resterende omleggingen er fordelt på øvrige leverandører samlet («alle andre»), som øker med 14 prosentpoeng. Dette understreker at omstillingen i oljeimporten i større grad enn for gass er fordelt på flere alternative leverandører og regioner.

Figur 17: Andel oljeimport fordelt på land i 2025, samt endring fra 2021 til 2025 i prosentpoeng.

Kilde: Eurostat og Bruegel 2026

4 Hvordan scorer leverandørlandene på relevante sikkerhetspolitiske rangeringer?

For å kartlegge politiske og institusjonelle forhold i EUs viktigste energileverandørland, har vi benyttet anerkjente internasjonale indekser for demokrati og menneskerettigheter. Disse indeksene er valgt fordi de representerer brede, etablerte og metodisk robuste mål på institusjonell kvalitet og risiko.

Disse kildene representerer uavhengige, internasjonale fagmiljøer med standardiserte og transparente metodologier. Vi har utelukkende anvendt publiserte rangeringer og score slik de foreligger fra originalkildene, uten endringer eller justeringer.

I tabell 2 vises alle indeksene vi har brukt i analysen. I analysen har vi valgt å rangere landene etter en firedelt skala. Den øverste fjerdedelen får fargen grønn, de i midten får gul og oransje, og de nederste rød.

Tabell 2: Oversikt over indeksene som brukes i rangeringen av leverandørlandene

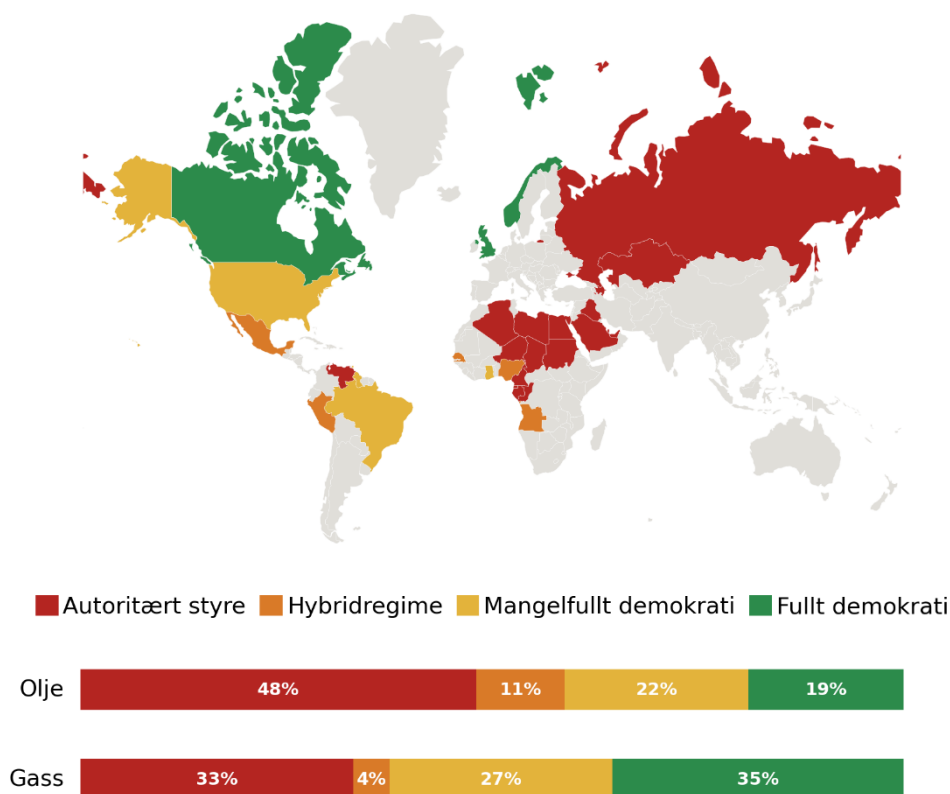
Indikator	Kilde
Demokrati	The Economist
Ytringsfrihet og medbestemmelse	Verdensbanken
Korrupsjon	Transparency International
Frihet	Freedom House

4.1 The Economist sin Demokratiindeks

The Economist Intelligence Unit (EIU) publiserer årlig sin Democracy Index, som vurderer tilstanden til demokratiet i over 160 land. Siste indeks ble publisert i februar 2025. Indeksen bygger på fem hovedindikatorer: Valgprosesser og pluralisme, regjeringens funksjon, politisk deltakelse, politisk kultur og sivile rettigheter.

Basert på disse kategoriseres landene som fullverdige demokratier, mangelfulle demokratier, hybridregimer eller autoritære regimer. Figur 18 viser demokratinivået i de viktigste leverandørlandene av olje og gass til EU. Under kartet vises fordelingen av EUs totale olje- og gassimport etter demokratiindeksen.

Figur 18: EUs importland for olje og gass i 2025 etter demokratistatus.

Kilde: Eurostat, Bruegel og The Economist.

Når det gjelder gass, stammer 35 % av EUs import fra land som klassifiseres som fullverdige demokratier, herunder Norge og Storbritannia. Videre kommer 27 % fra mangelfulle demokratier, der USA utgjør hoveddelen. Om lag 4 % kommer fra hybridregimer, mens 33 % hentes fra land som regnes som autoritære regimer, blant annet Russland, Algerie, Qatar og Aserbajdsjan.

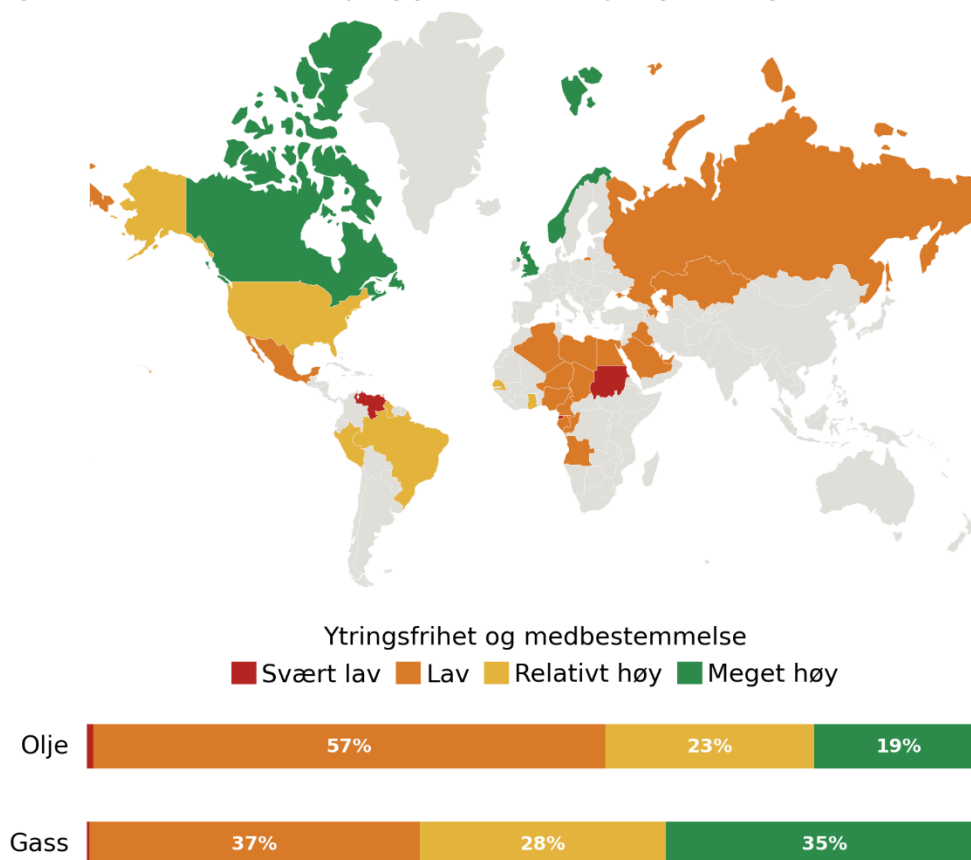
Ser vi på oljeimporten, viser tallene at 19 % kommer fra fullverdige demokratier, hovedsakelig Norge og Storbritannia. Ytterligere 22 % importeres fra mangelfulle demokratier, i denne sammenhengen primært USA og Brasil. De resterende 59 % importeres fra hybridregimer (11 %) eller autoritære regimer (48 %), blant annet Kasakhstan, Saudi-Arabia, Libya, Irak, Nigeria, Aserbajdsjan, Algerie og Russland.

4.2 Ytringsfrihet og medbestemmelse

Verdensbankens Worldwide Governance Indicators (WGI) omfatter dimensjonen ytringsfrihet og medbestemmelse (Voice and Accountability). Indikatoren måler i hvilken grad befolkningen kan velge sin regjering, samt ytringsfrihet, organisasjonsfrihet og fri presse. Den anvendes her for å vurdere graden av demokratisk deltakelse og politiske rettigheter i EUs viktigste leverandørland av olje og gass. Kartet til høyre viser leverandørlandenes plassering etter denne

dimensjonen, mens figur 19 viser fordelingen av EUs olje- og gassimport etter inndelingen.

Figur 19: EUs importland for olje og gass i 2025 etter ytringsfrihet og medbestemmelse (WGI).

Kilde: Eurostat, Bruegel og Verdensbanken/WGI 2024. Bearbeidet av Econ Intel.

For gassimporten kommer om lag 35 prosent fra land som klassifiseres som meget høy ytringsfrihet og medbestemmelse, mens om lag 28 prosent kommer fra land med relativt høy score. Om lag 37 prosent kommer fra land med lav score. Ingen av de sentrale gassleverandørene faller i kategorien svært lav.

For oljeimporten er bildet mer krevende. Om lag 19 prosent kommer fra land med meget høy score, mens om lag 23 prosent kommer fra land med relativt høy score. Om lag 57 prosent kommer fra land med lav score etter denne inndelingen.

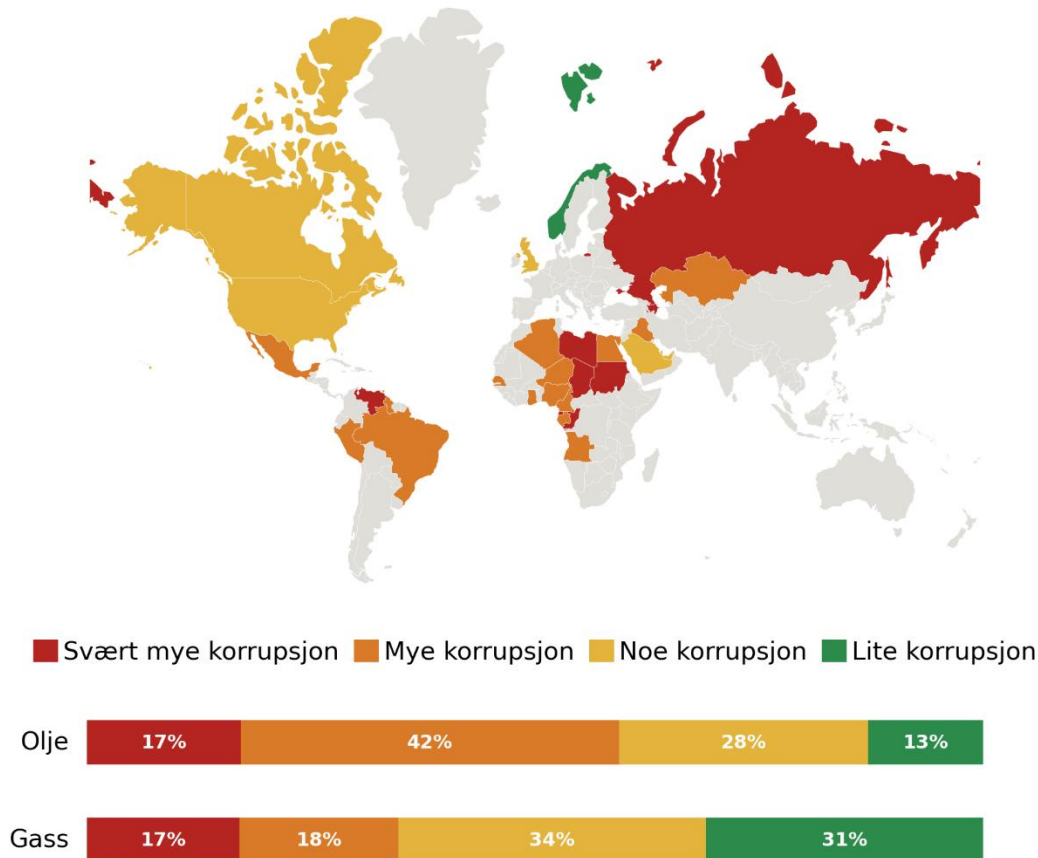
Ytringsfrihet og medbestemmelse fanger befolkningens mulighet til demokratisk deltakelse og politiske rettigheter, men sier ikke nødvendigvis om et land er demokratisk i tradisjonell forstand eller har høy grad av personlig frihet. Indikatoren bør derfor leses sammen med demokrati-, korrupsjons- og frihetsindeksene.

4.3 Transparency Internationals korrupsjonsindeks

Transparency Internationals korrupsjonsindeks (Corruption Perceptions Index) benyttes for å vurdere graden av opplevd korrupsjon i offentlig sektor.

Indeksen måler ikke faktisk korrupsjon, men bygger på vurderinger fra eksperter og næringslivsledere om forekomsten av blant annet bestikkelser, maktmisbruk og uheldige koblinger mellom politikk og næringsliv. Kartet i figur 20 viser hvordan EUs viktigste leverandørland rangeres etter indeksen.

Figur 20: EUs importland for olje og gass i 2025 etter korrupsjonsnivå.

Kilde: Eurostat, Bruegel og Transparency International CPI 2024. Bearbeidet av Econ Intel.

Om lag en tredjedel av gassimporten (31 prosent) kommer fra land med lavt korrupsjonsnivå, først og fremst Norge og Storbritannia. Ytterligere om lag en tredjedel (34 prosent) kommer fra land med noe korrupsjon. Det innebærer at om lag 35 prosent leveres fra land med enten mye eller svært mye korrupsjon. For olje ser vi at 13 prosent kommer fra land med lite korrupsjon, i hovedsak Norge og Canada. Om lag 28 prosent kommer fra land med noe korrupsjon. Det innebærer at om lag 59 prosent av oljeimporten kommer fra land med mye eller svært mye korrupsjon – en vesentlig høyere andel enn for gass. Også her ser vi at Norges dominerende posisjon i gassimporten løfter den samlede kvaliteten på leverandørsammensetningen.

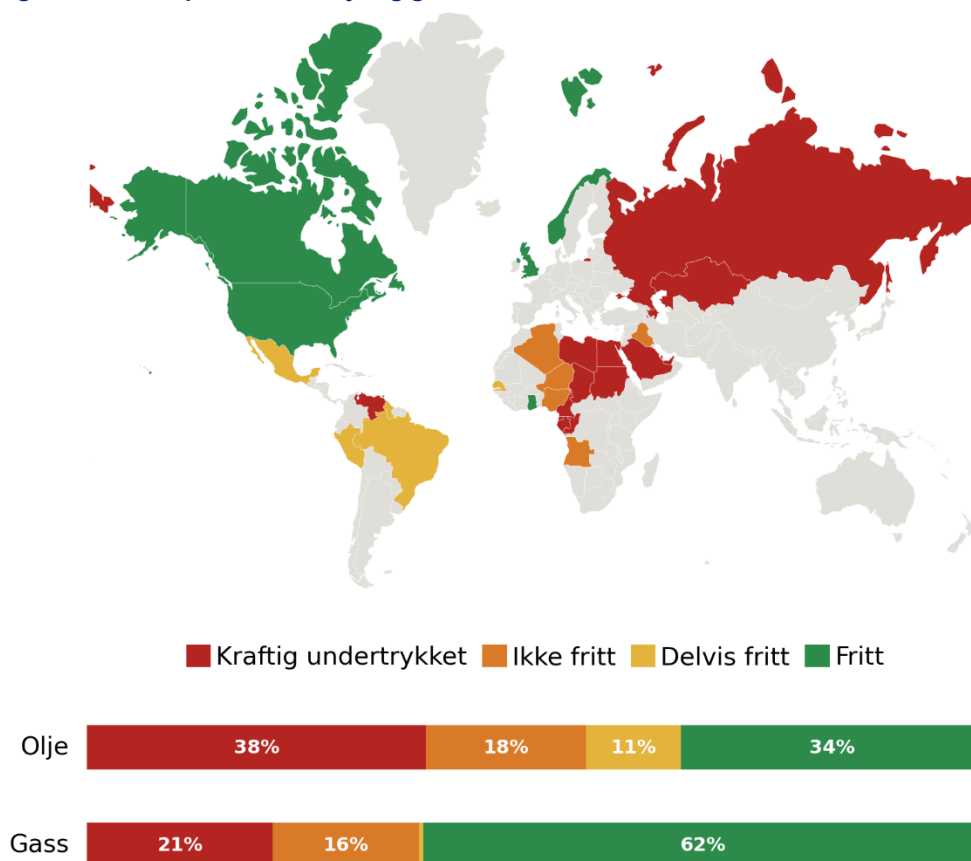
Datagrunnlaget er hentet fra Transparency Internationals siste publiserte vurderinger (CPI 2024), uten ytterligere bearbeiding⁸.

4.4 Freedom House sin Global Freedom Score

Freedom House sin Global Freedom Score gir en sammenlignbar vurdering av politiske rettigheter og sivile friheter. Indeksen anvendes her for å vurdere det generelle nivået av politisk og personlig frihet i EUs viktigste leverandørland av olje og gass. Kartet til høyre viser frihetsscoren hos de viktigste leverandørlandene, mens figur 21 viser fordelingen av EUs olje- og gassimport etter frihetsstatus.

Målt etter frihetsstatus kommer om lag 62 prosent av EUs gassimport fra land som klassifiseres som frie. Dette inkluderer særlig Norge, USA og Storbritannia. Om lag 16 prosent kommer fra land som klassifiseres som ikke frie, mens om lag 21 prosent kommer fra land som i denne inndelingen klassifiseres som kraftig undertrykket. Andelen som kommer fra delvis frie land er svært lav.

Figur 21: EUs importland for olje og gass i 2025 etter frihetsstatus.

Kilde: Eurostat, Bruegel og Freedom House. Bearbeidet av Econ Intel.

For oljeimporten er bildet mer krevende. Om lag 34 prosent kommer fra frie land – USA, Norge, Storbritannia og Canada – mens om lag 11 prosent kommer fra delvis

⁸ Den siste utviklingen i amerikansk politisk administrasjon kan tyde på at nivået av korrupsjon nå er høyere enn hva som ble rapportert i 2024.

frie land som Brasil, Mexico og Colombia. Resten kommer fra land med betydelige frihetsbegrensninger: om lag 18 prosent fra ikke frie land, blant annet Nigeria, Algerie og Angola, og om lag 38 prosent fra land som klassifiseres som kraftig undertrykket, som Kasakhstan, Saudi-Arabia, Libya, Aserbajdsjan og Russland.

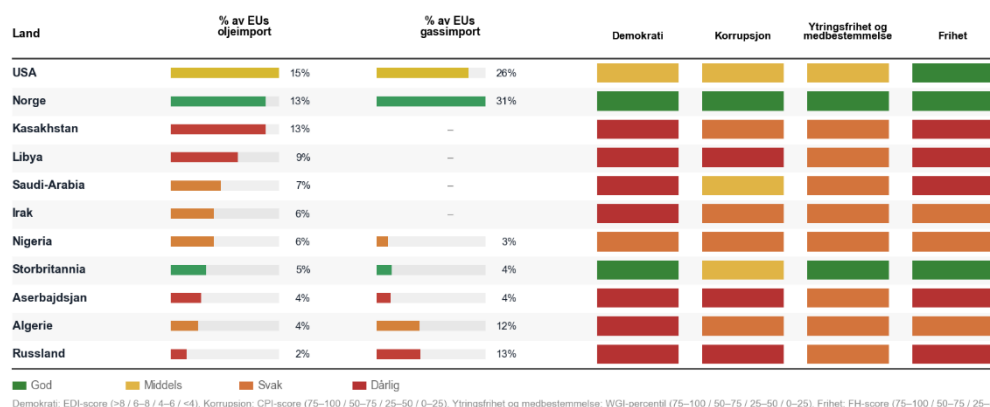
Frihetsindikatoren viser dermed at EU i betydelig grad fortsatt importerer olje og gass fra land med svake sivile og politiske rettigheter. Samtidig skiller gassimporten seg noe fra oljeimporten ved at en større andel av gassen kommer fra frie land, særlig som følge av import fra Norge, USA og Storbritannia.

Tallene er basert på Freedom Houses siste vurdering og er ikke justert på noen måte.

4.5 Oppsummering av dagens leverandørland og deres institusjonelle rammer

I tabellen vises EUs viktigste olje- og gassleverandører rangert etter relevante anerkjente indekser knyttet til demokrati og menneskerettigheter.

Figur 22: Kategorisering av EUs største leverandører av olje og gass etter fire samfunnsindekser. Fargekoding fra best til verst: Grønn-gul-oransje-rød.

Kilder: The Economist Democracy Index, Transparency International, Verdensbanken/WGI og Freedom House. Bearbeidet av Econ Intel.

Figuren viser at Norge og Storbritannia gjennomgående scorer høyt på de internasjonale indeksene som er brukt i analysen. Begge landene er fullverdige demokratier, har høy frihetsscore og lavt korrupsjonsnivå. Norge fremstår i tillegg som den klart viktigste leverandøren blant landene som scorer sterkt på tvers av indeksene, særlig innen gass.

USA er en sentral leverandør av både olje og gass til EU. Landet scorer høyt på frihet og har relativt lav korrupsjon sammenlignet med mange andre leverandørland, men klassifiseres som et mangelfullt demokrati i The Economist Democracy Index. Ytringsfrihet og medbestemmelse ligger i kategorien relativt høy (gul) etter WGI 2024 (persentil 72), mens Freedom House fortsatt klassifiserer USA som fritt.

Flere av de øvrige store leverandørlandene har betydelige institusjonelle og politiske utfordringer. Russland og Aserbajdsjan scorer svakt på demokrati, ytringsfrihet og medbestemmelse og frihet, og har omfattende begrensninger på sivile og politiske rettigheter. Libya og Irak preges av svake institusjoner og betydelige sikkerhetsutfordringer. Saudi-Arabia og Qatar scorer svakt på demokrati og frihet, selv om de kan fremstå som relativt stabile i andre indikatorer.

Algerie, Kasakhstan og Nigeria ligger mellom disse ytterpunktene. De har varierende score på tvers av indeksene, men klassifiseres ikke som fullverdige demokratier, og har utfordringer knyttet til enten frihet, korrupsjon, medbestemmelse eller stabilitet. Samlet viser figuren at EU fremdeles er avhengig av energileveranser fra land som på flere av de valgte samfunnsindeksene scorer betydelig svakere enn Norge, Storbritannia og andre demokratiske handelspartnere.

Saudi-Arabia viser oransje på ytringsfrihet og medbestemmelse (persentil 30), og rødt på demokrati og frihet, med et autoritært regime uten frie valg og omfattende begrensninger på ytrings- og organisasjonsfrihet.

Algerie og Kasakhstan har varierende farger mellom gult og rødt, med hybridregimer, begrensede demokratiske institusjoner og varierende grad av politisk kontroll.

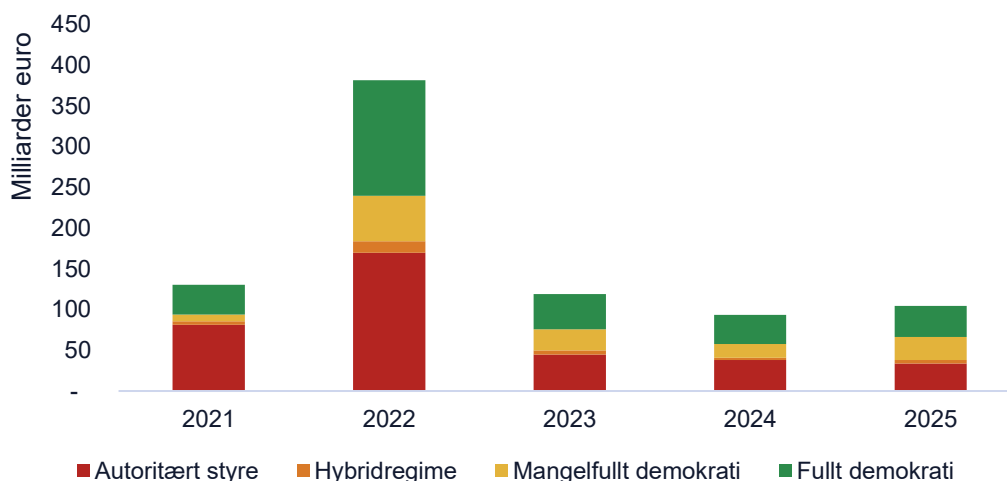
Nigeria har oransje på ytringsfrihet og medbestemmelse (persentil 44) som følge av begrensninger på demokratisk deltakelse og sivile rettigheter, samt oransje på korrupsjon som indikerer høy opplevd korrupsjon, men noe bedre enn de lavest rangerte.

Qatar har oransje på ytringsfrihet og medbestemmelse (persentil 40) som følge av begrenset demokratisk deltakelse og sterkt begrenset ytrings- og organisasjonsfrihet, men rødt på demokrati og korrupsjon på grunn av manglende frie valg og begrenset åpenhet.

4.6 EU importerer fremdeles mye fra autoritære regimer

I figur 23 viser vi verdien av EUs gassimport i perioden 2021 til 2025 kategorisert etter The Economist's demokratiindeks.

Figur 23: EUs import av gass i perioden 2021 til 2025 etter Economist Democracy Index.

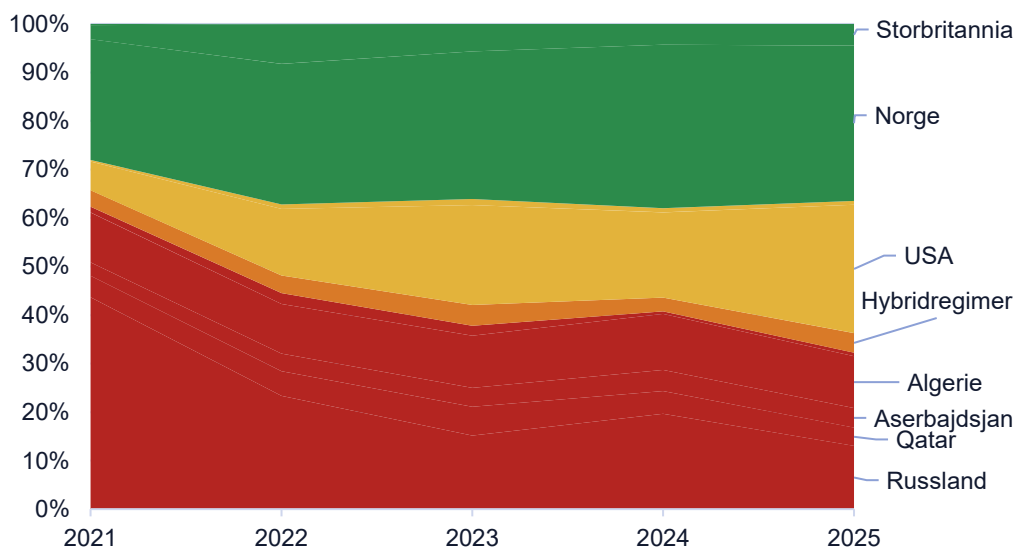
Kilde: Eurostat (2025), Bruegel (2025), Economist (2025). Bearbeidet av Econ Intel (2025)

Som det fremkommer av figuren, var det en betydelig topp i 2022, drevet av høye gasspriser.

I figur 24 viser vi utvikling i andel fra regimetyperne. Andelen gass kjøpt fra autoritære regimer falt fra i overkant av 60 % i 2021 til i overkant av 30 % i 2025.

Andelen levert fra regimer klassifisert som fullverdige demokratier har økt i perioden, drevet av at Norge har økt sin andel. Vi ser også at USA, som er klassifisert som et mangelfullt demokrati av Economist, vesentlig har økt sin eksport.

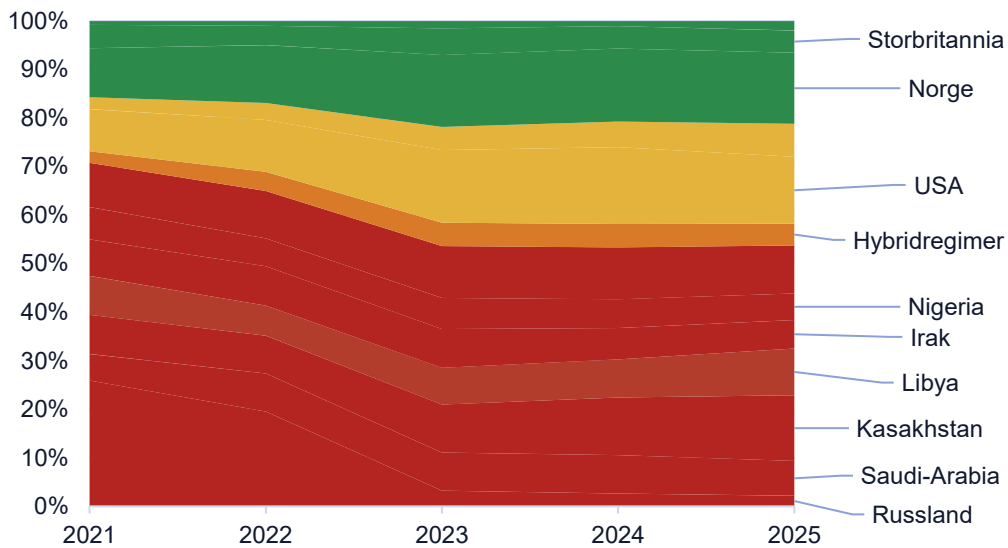
Figur 24: EUs import av gass i perioden 2021 til 2025 kategorisert etter Economist Democracy Index.

Kilde: Eurostat (2025), Economist (2025). Bearbeidet av Econ Intel (2025)

I figur 25 nedenfor viser vi tilsvarende kartlegging, men for oljeimport.

Figur 25: EUs import av olje i perioden 2021 til 2025 kategorisert etter Economist Democracy Index.

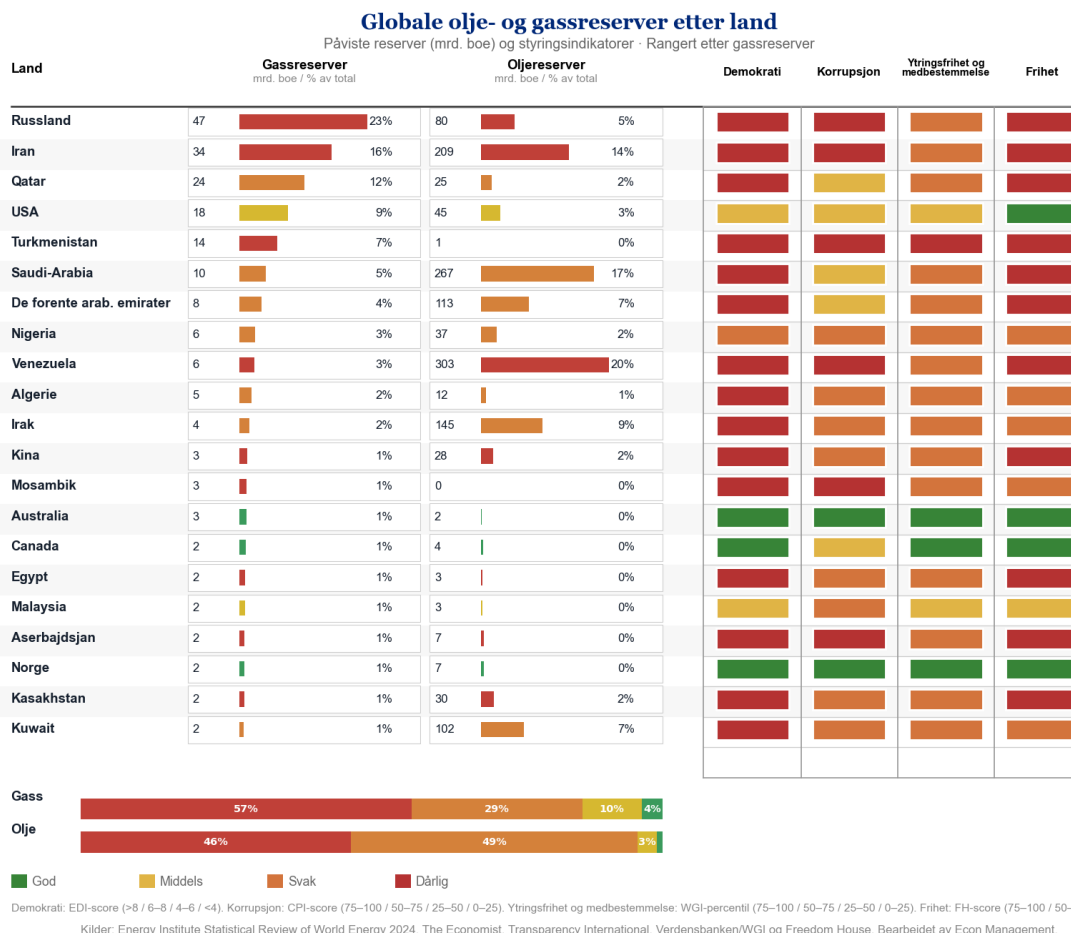
Kilde: Eurostat (2025), Economist (2025). Bearbeidet av Econ Intel (2025)

Vi ser samme mønster som for gass: Andelen som kommer fra autoritære regimer har falt. For olje ser vi imidlertid at andelen leveranser fra grønne land som Norge og Storbritannia er mer stabil. Vi ser samtidig at USA i betydelig grad har økt sin eksport.

4.7 Oversikt over olje- og gassreserver fordelt på land

For at et land skal være en pålitelig handelspartner for olje og gass i framtiden, er EU avhengig av at landet har tilstrekkelig store reserver. I figuren under har vi listet opp de landene med størst olje- og gassreserver i verden. I tillegg til å oppgi størrelsen på reservene, har vi angitt landets kategorisering innenfor anerkjente indekser vedrørende demokrati, korrupsjon, ytringsfrihet og medbestemmelse (WGI) og frihet. Dette vises i figur 26.

Figur 26: Verdens olje- og gassreserver fordelt på land. Fargekodene indikerer landets oppnåelse på fire samfunnsindekser.

Kilder: Energy Institute Statistical Review of World Energy 2024, The Economist, Transparency International, Verdensbanken/WGI 2024 og Freedom House. Bearbeidet av Econ Intel.

Oversikten viser at reservene er geografisk spredt, men at de største volumene befinner seg i relativt få land.

Som det fremgår tydelig av oversikten, ligger verdens olje- og gassreserver i stor grad i land med betydelige utfordringer både når det gjelder ytringsfrihet og medbestemmelse og menneskerettighetsspørsmål.

Basert på The Economist Democracy Index for 2024, ligger kun om lag 4 prosent av verdens gassreserver i fullt demokratiske land (Australia, Canada, Norge og Storbritannia). For oljeresserver er andelen om lag 1 prosent – i hovedsak knyttet til reserver i demokratiske oljeprodusenter. Om lag 81 prosent av gassreservene og 91 prosent av oljeresservene befinner seg i autoritære stater. Inkluderer man også hybridregimer, kontrollerer autoritære stater og hybridregimer om lag 85 prosent av gassreservene og om lag 94 prosent av oljeresservene. USA, som er verdens største

gassprodusent, klassifiseres nå som et «mangelfullt demokrati» i demokratiindeksen. I flere av de største produsentlandene er det i tillegg omfattende statlig eierskap og kontroll over ressursene, noe som kan påvirke både investeringsklima og tilgang for utenlandske selskaper.

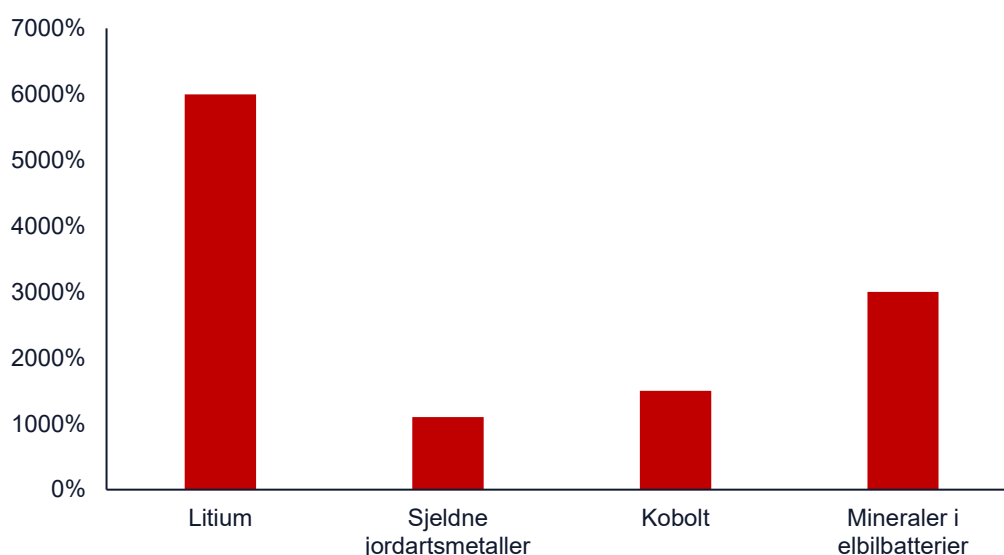
EU forventes fremover å være interessert i å sikre at en størst mulig andel av olje- og gassimporten vil stamme fra stabile demokratiske land, i tillegg til å være konkurransedyktig når det gjelder kostnad og utslipp. Dersom land som Norge velger å redusere sin leting, vil EU måtte importere fra andre land, og det meste av reservene finnes i autoritære regimer. Dette gjør forsyningssikkerhet, forutsigbarhet og bærekraftige leveranser til sentrale tema i vurderingen av fremtidige energipartnere.

5 EUs energiomstilling krever betydelig økning i mineralbruk

EUs ambisiøse planer om betydelig reduksjon i importen og forbruket av olje og gass, presentert tidligere i denne rapporten, fordrer en betydelig elektrifisering og investering i fornybar energiproduksjon. Denne omstillingen krever imidlertid tilgang til en rekke kritiske mineraler, som er nødvendige for produksjon av batterier, vindturbiner, solceller og elektriske kjøretøy.

Elektriske kjøretøy, vindkraft, solceller og batterilagring krever store mengder av blant annet litium, kobolt, nikkel og sjeldne jordartsmetaller. Etterspørselen etter disse råvarene er ventet å øke markant frem mot 2050, ifølge EU-kommisjonen (1).

Figur 27: Forventet etterspørselsvekst etter et utvalg mineraler fra 2023 til 2050.

Kilde: EU-kommisjonen

Ifølge EU-kommisjonen kan behovet for litium øke opptil 60 ganger innen 2050 sammenlignet med dagens nivåer. Dette skyldes i hovedsak den kraftige veksten i batteribaserte teknologier til bruk i elektriske kjøretøy og stasjonær energilagring. Også etterspørselen etter sjeldne jordartsmetaller, som er essensielle i blant annet vindturbiner og elmotorer, er anslått å øke med 5 til 12 ganger. Når det gjelder batterier til elbiler alene, forventes mineralbruken å øke med 30 ganger i perioden 2020 til 2040.

Innen 2030 har EU som mål at minst 10 % av kritiske mineraler skal utvinnes innenfor unionen, 40 % skal prosesseres i EU, og om lag 25 % av behovet skal dekkes gjennom resirkulering. Samtidig skal ingen tredjeland stå for mer enn 65 % av forsyningen av et gitt strategisk råmateriale. Disse målene skal bidra til å redusere forsyningsrisiko og gjøre Europa mer selvforsynt med nødvendige innsatsfaktorer til grønn teknologi.

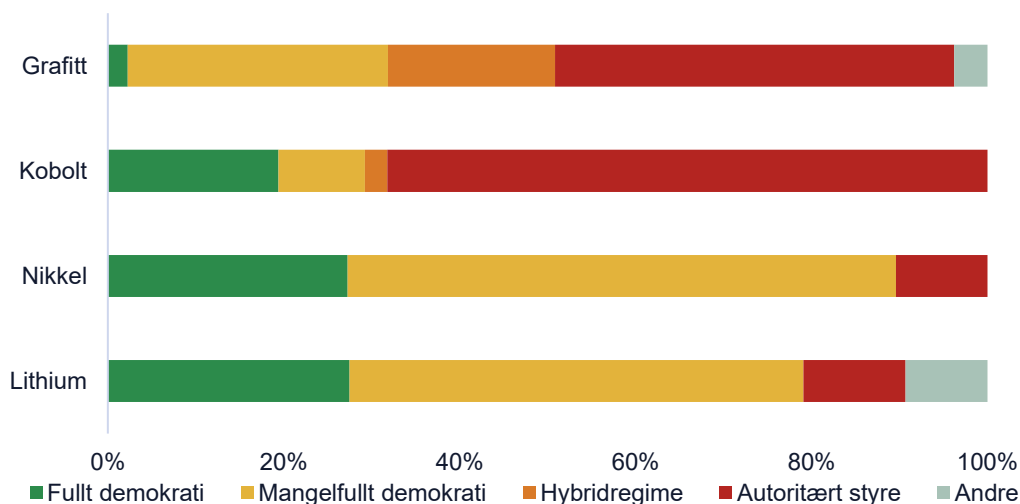
For å nå målene anslår EUs egne organer at det trengs minst 10 milliarder euro i offentlig finansiering frem mot 2034, i tillegg til opptil 100 milliarder euro i privat kapital. Disse investeringene skal støtte utvinning, prosessering, innovasjon og utvikling av resirkuleringssystemer i Europa.

5.1 Elektrifisering bringer EU inn i nytt, men kjent dilemma

IEA (2022) viser at de mest sentrale mineralene for elektrifisering er litium, kobolt, nikkel og grafitt (1). Selv om EUs Green Deal og Critical Raw Materials Act legger opp til økt gjenvinning, viser EUs analyser et betydelig behov for import av mineraler.

I figur 28 viser vi i hvilken type land de kritiske mineralene for elektrifisering befinner seg. Vi har da valgt å vise tilgangen, kategorisert etter Economist sin demokratiindeks. Som figuren viser, er de globale reservene av disse mineralene i stor grad konsentrert i land som ikke klassifiseres som fullverdige demokratier, ifølge The Economist sin demokratiindeks.

Figur 28: Mineralreserver fordelt etter landenes demokratistatus.

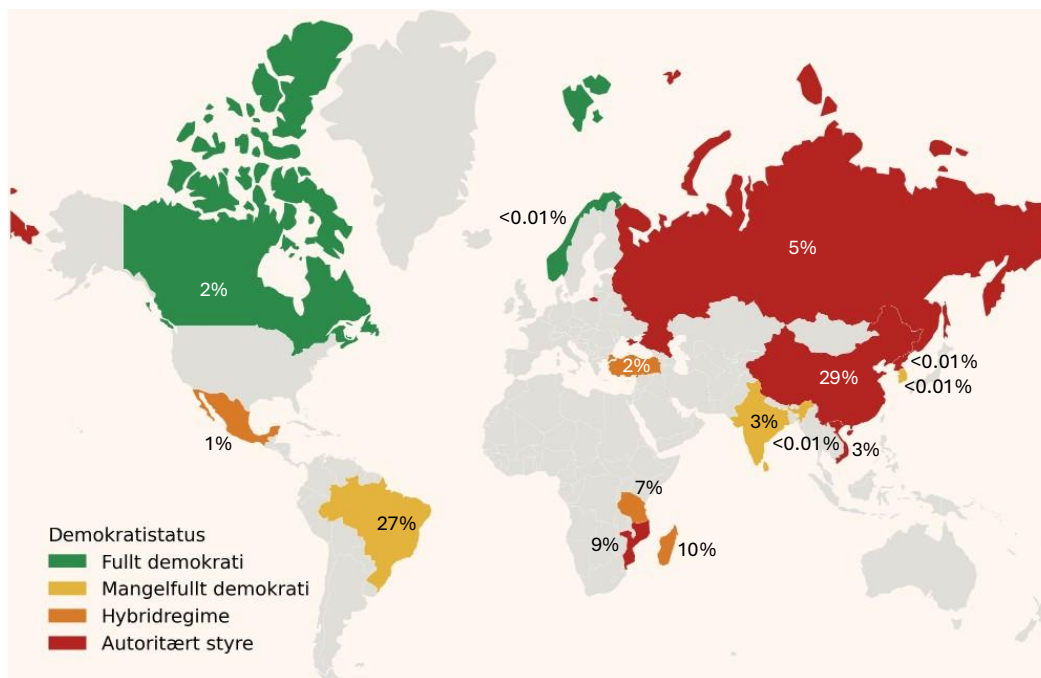

Kilde: U.S. Geological Survey 2025

I det videre viser vi i hvilke konkrete land reservene for de fire mineralene over er, hvor store reservene er, og landenes demokratistatus.

Over 80 % av verdens grafittreserver er konsentrert i Kina, tre afrikanske land og Brasil. I Afrika ligger reservene i Madagaskar, Mosambik og Tanzania. Alle disse landene rangerer dårligere enn fullt demokrati på The Economist sin demokratiindeks. Brasil er kategorisert som et mangelfullt demokrati, Madagaskar og Tanzania som hybridregimer, og Kina og Mosambik er svært autoritære regimer. Av øvrige land med betydelige reserver er Russland, Vietnam, India, Tyrkia, Mexico og Canada. Dette er vist i figur 29.

Figur 29: Oversikt over verdens grafittreserver. Landene er fargekodet etter deres demokratistatus og andelen av verdens reserver er angitt i prosent.

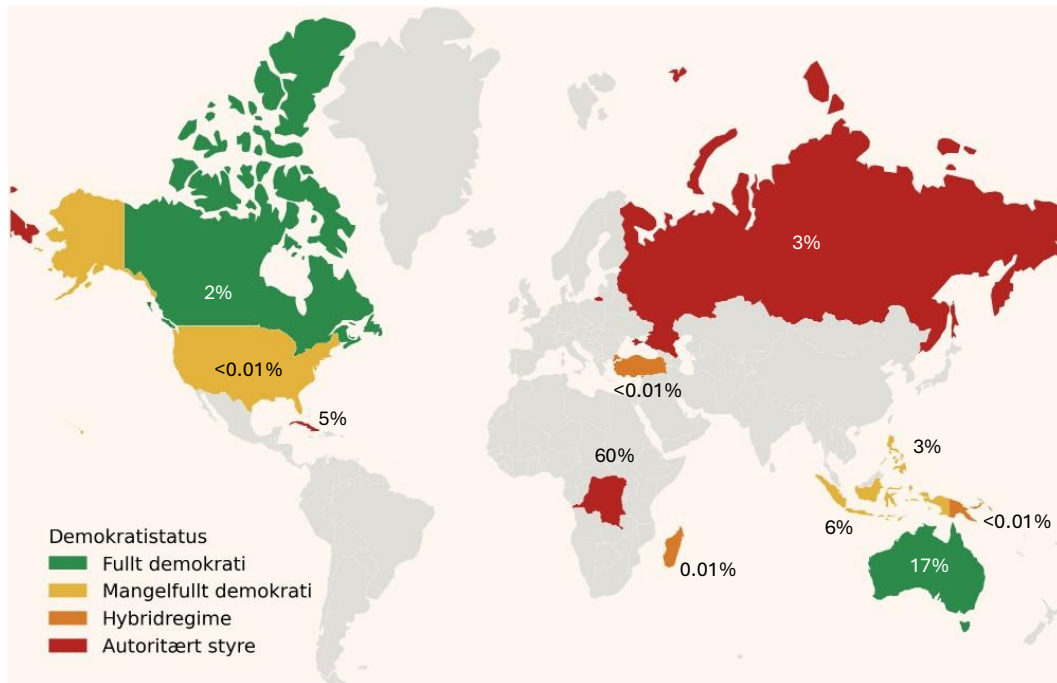

Kilde: The Economist, US Geological Survey

Over 60 % av verdens koboltreserver er konsentrert i Den demokratiske republikken Kongo, som ifølge The Economist sin demokratiindeks regnes som et autoritært styre. Australia, det eneste landet med fullt demokrati blant de største reservebasene, står for om lag 17 % av de globale koboltreservene. Indonesia og Filippinene, som begge klassifiseres som «mangelfulle demokratier», har henholdsvis rundt 6 % og 2,6 % av verdens reserver. Cuba og Russland, begge autoritære regimer, har også betydelige reserver, med henholdsvis 5 % og 2,5 %. Canada, som er et fullt demokrati, besitter om lag 2,2 % av de globale koboltreservene.

Videre finnes det mindre reserver i Madagaskar, Tyrkia og Papua Ny-Guinea, som alle klassifiseres som hybridregimer, samt i USA, kategorisert som et mangelfullt demokrati. Dette viser at koboltreservene, på lik linje med grafitt, i stor grad er konsentrert i land med utfordrende politiske styringsformer, og at kun et fåtall fullt demokratiske land har større andeler av verdens koboltressurser. Oversikten er vist i figur 30.

Figur 30: Oversikt over verdens koboltreserver. Landene er fargekodet etter deres demokratistatus og andelen av verdens reserver er angitt i prosent.

Kilde: The Economist, US Geological Survey

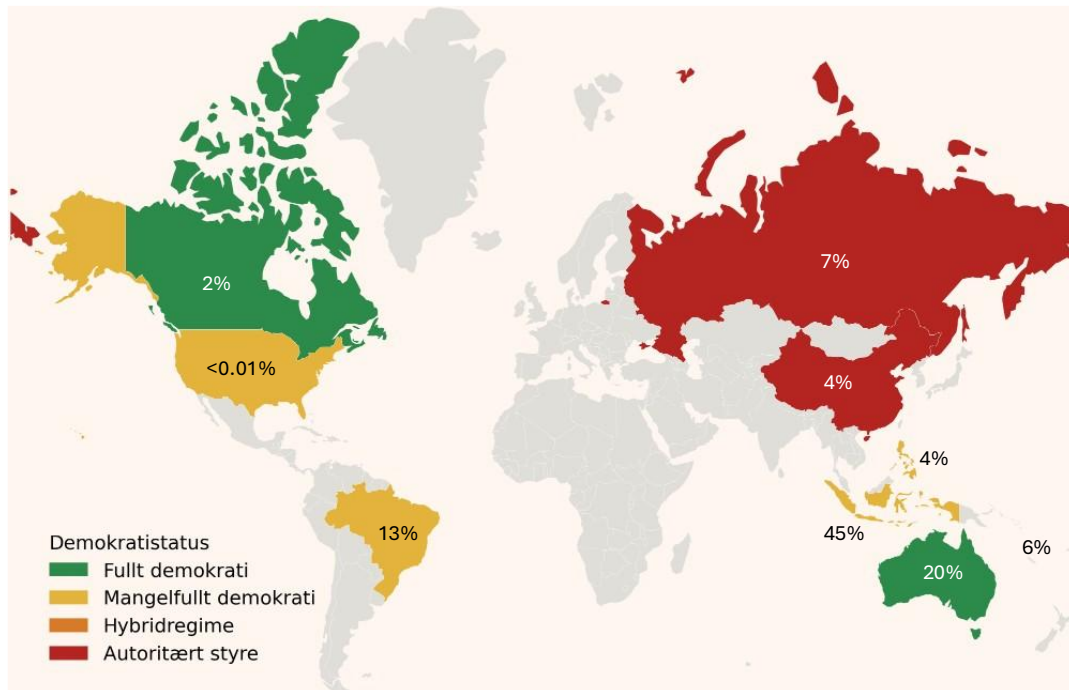
Om lag 78 % av verdens nikkelereserver er konsentrert i Indonesia, Australia og Brasil. Indonesia, som står for hele 45 % av de globale nikkelereservene, er kategorisert som et mangelfullt demokrati på The Economist sin demokratiindeks. Australia er det eneste landet med fullt demokrati blant de største innehaverne, og har omtrent 20 % av verdens reserver. Brasil, også klassifisert som et mangelfullt demokrati, besitter rundt 13 %.

Russland, med nær 7 % av de globale reservene, regnes som et autoritært styre. Ny-Caledonia har 6 % av reservene, men mangler vurdering på demokratiindeksen. Filippinene, som har litt under 4 %, er et mangelfullt demokrati, mens Kina, med drøyt 3 %, er et autoritært regime. Canada har omtrent 2 % og er kategorisert som fullt demokrati, mens USA, også et mangelfullt demokrati, besitter en marginal andel på rundt 0,25 % av verdens nikkelereserver.

Som for grafitt og kobolt, ser vi at nikkelereservene i stor grad er konsentrert i land som ikke regnes som fullt demokratiske. Dette innebærer at forsyningssikkerheten for nikkelt, som er avgjørende for elektrifisering og batteriproduksjon, kan være sårbar for politiske endringer og usikkerhet i flere av de ledende leverandørlandene. Samtidig ser vi at et fåtall fullt demokratiske land, som Australia og Canada, har betydelige reserver.

Oversikten er vist i figur 31.

Figur 31: Oversikt over verdens nikkelreserver. Landene er fargekodet etter deres demokratistatus og andelen av verdens reserver er angitt i prosent.

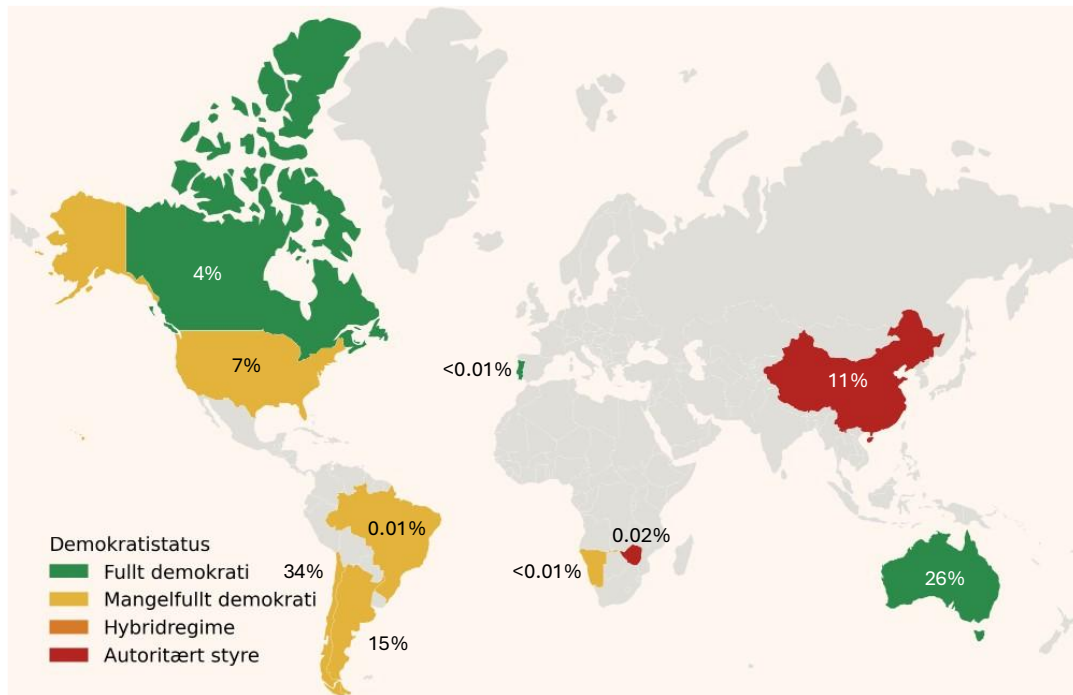

Kilde: The Economist, US Geological Survey

Om lag 75 % av verdens litiumreserver er konsentrert i Chile, Australia og Argentina. Chile, som står for den største andelen med om lag 34 % av de globale litiumreservene, er klassifisert som et mangelfullt demokrati i The Economist sin demokratiindeks. Australia, det eneste landet med fullt demokrati blant de største innehaverne, har omtrent 26 % av verdens reserver. Argentina, også kategorisert som et mangelfullt demokrati, besitter rundt 15 % av reservene.

Kina, som regnes som et autoritært styre, har omtrent 11 % av verdens litiumreserver. USA, et mangelfullt demokrati, har en andel på rundt 6,6 %, mens Canada, kategorisert som fullt demokrati, har omtrent 4,4 %. Blant de øvrige landene med betydelige reserver finner vi Zimbabwe (autoritært styre), Brasil (mangelfullt demokrati), Portugal (fullt demokrati) og Namibia (mangelfullt demokrati), men deres andeler utgjør til sammen under 2 % av de globale reservene.

Figur 32: Oversikt over verdens litiumreserver. Landene er fargekodet etter deres demokratistatus og andelen av verdens reserver er angitt i prosent.

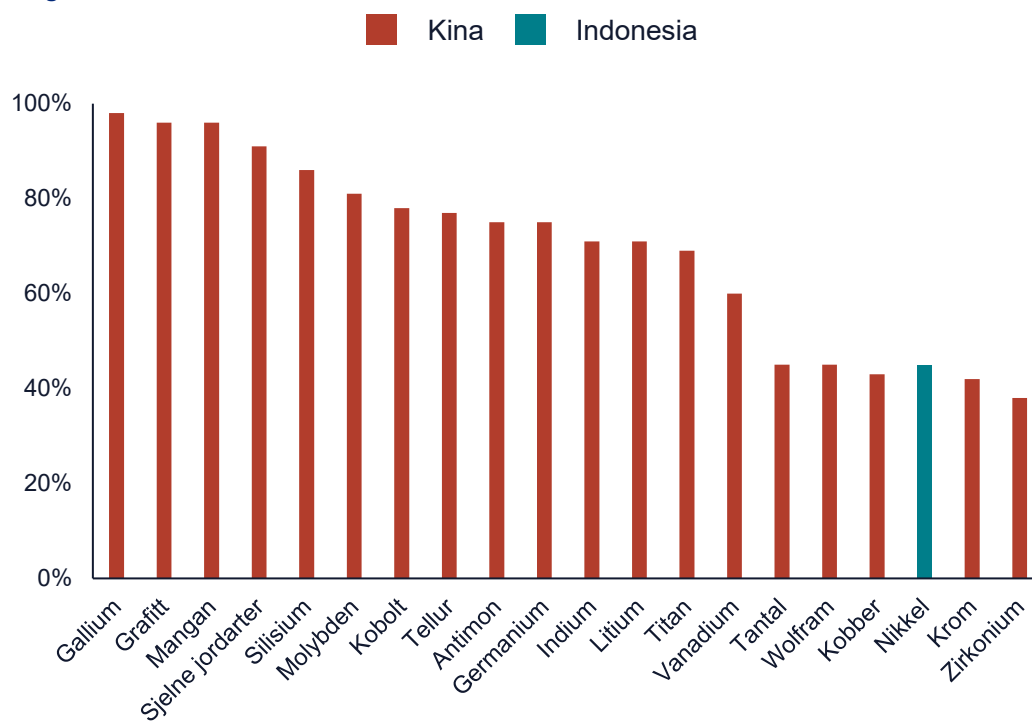

Kilde: The Economist, US Geological Survey

Generelt er bildet at Australia er det eneste fullt demokratiske landet som har store mineralreserver for mineraler som er mye brukt i fornybar energi. Øvrige store mineralnasjoner er enten autoritære regimer eller vurdert som mangelfulle demokratier. Elektrifisering og investering i fornybar energiproduksjon er altså ikke en uproblematisk løsning på EUs energipolitiske kvadrilemma. Snarere bringer det EU inn i lignende problemstillinger som vi kjenner fra olje og gass.

Vel er mineralressursene i stor grad mindre konsentrert i autoritære regimer, sammenlignet med olje og gass. På den annen side ser vi at reservene er mer konsentrert hos noen få leverandørland. Det samme gjelder prosesseringen av de samme mineralene, vist i figur 33. Dette kan bringe EU inn i en handelspolitisk avhengighet av noen få land – en avhengighet landene kan utnytte. Elektrifisering og investeringer i fornybar energi kan derfor bringe EU inn i en lignende situasjon som de opplevde ved Russlands brutale angrepskrig på Ukraina, dog med mindre akutte konsekvenser.

Figur 33: Andel av prosesseringskapasitet for landet med størst prosesseringskapasitet for 20 energirelaterte mineraler.

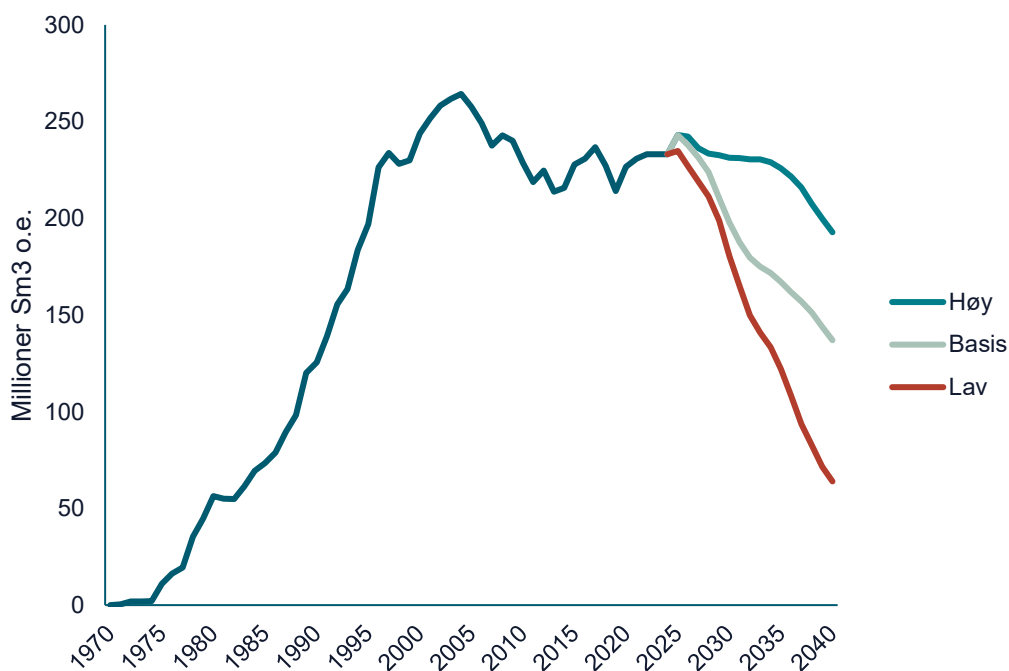
Kilde: IEA Critical Minerals Outlook 2025

6 Norges rolle – *produksjonsutsikter for norsk sokkel*

I kapittel 1 viste vi at EU vil etterspørre olje og gass også etter 2040. I kapittel 4 viste vi at det gjennomgående kun er Norge og Storbritannia som scorer grønt på stort sett alle internasjonale rangeringene innen demokrati og menneskerettigheter. I det nye energipolitiske kvadrilemmaet vil trolig EU søke å vri sin import særlig mot vennligsinnede, demokratiske, stabile og lite korrupte land. Spørsmålet er om Norge har tilstrekkelige ressurser til å dekke EUs etterspørsel.

I figuren nedenfor viser vi Søkeldirektoratets mulighetsbilder for produksjonen på norsk sokkel.

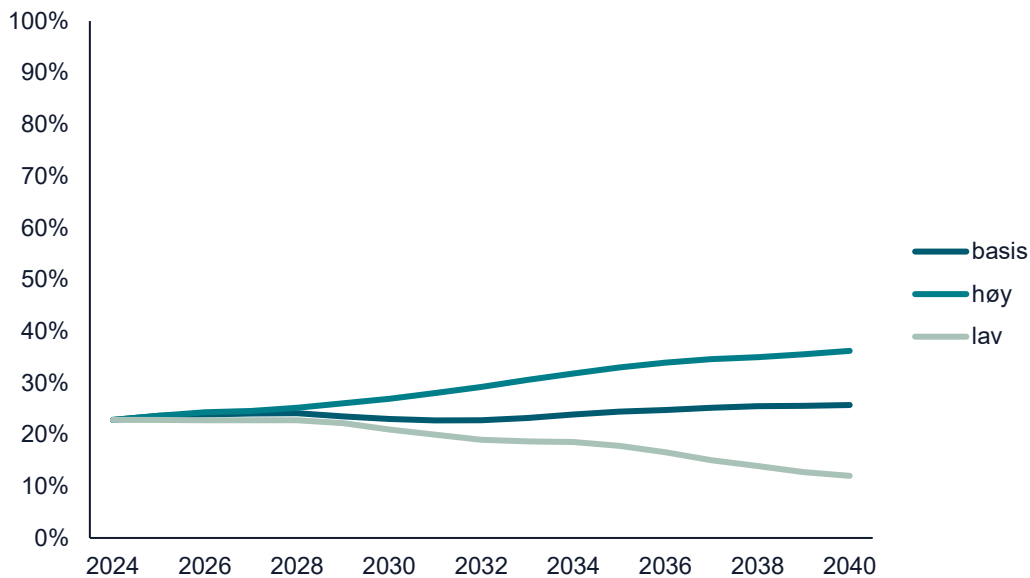
Figur 34: Tre mulighetsbilder for produksjonsutvikling på norsk sokkel.

Kilde: Søkeldirektoratet 2025

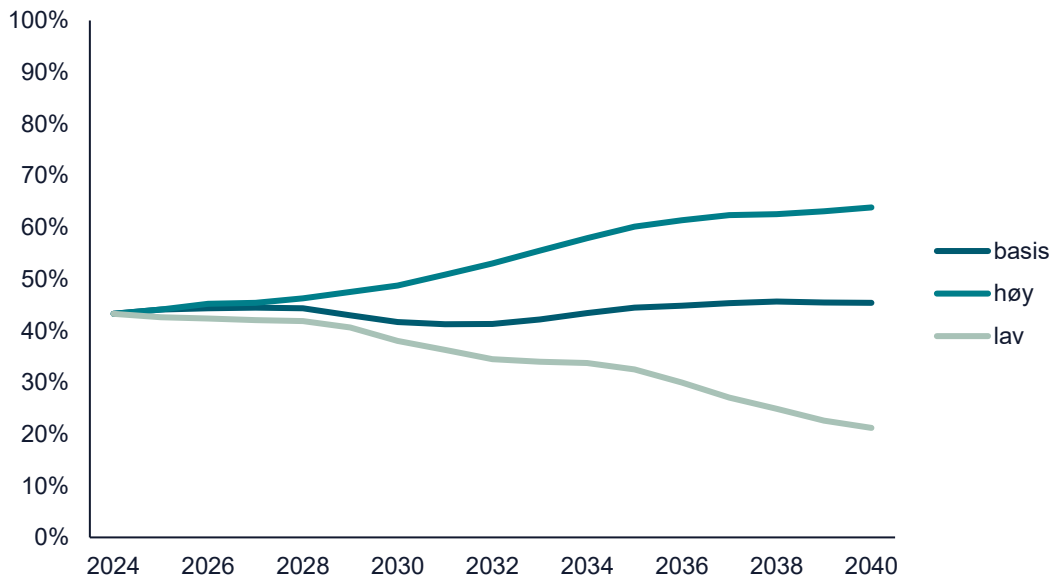
Søkeldirektoratet viser at omfang av leting, teknologiutvikling og naturligvis også funn, vil være avgjørende for hvilket mulighetsbilde som realiseres. For å møte EUs fremtidige etterspørsel etter leveranser fra vennligsinnede, demokratiske, stabile, frie og lite korrupte land, må derfor Norge trolig opprettholde et høyt letenivå. I figuren under viser vi hvor stor andel norsk produksjon i de tre mulighetsbildene vil dekke av EUs importbehov. Som vist i kapittel 1 er det usikkerhet knyttet til EUs fremtidige importbehov. Figuren tar derfor utgangspunkt i et gjennomsnitt av alle scenarioene presentert i denne rapporten.

Figur 35: Norsk oljeproduksjon som andel av EUs importbehov.

Kilder: Sjøkeldirektoratet, IEA, EU-kommisjonen. Bearbeidet av Econ Intel 2025. Det forutsettes at andelen olje og gass i totalproduksjonen på norsk sokkel holdes konstant på dagens nivåer og at produksjonen utvikler seg i tråd med Sjøkeldirektoratets mulighetsbilder. For EUs importbehov legges det til grunn et snitt av importbehovet i scenarioene IEA CPS, IEA STEPS, IEA APS og EU S3.

Figur 36: Norsk gassproduksjon som andel av EUs importbehov.

Kilder: Sjøkeldirektoratet, IEA, EU-kommisjonen. Bearbeidet av Econ Intel 2025. Det forutsettes at andelen olje og gass i totalproduksjonen på norsk sokkel holdes konstant på dagens nivåer og at produksjonen utvikler seg i tråd med Sjøkeldirektoratets mulighetsbilder. For EUs importbehov legges det til grunn et snitt av importbehovet i scenarioene IEA CPS, IEA STEPS, IEA APS og EU S3.

Av figurene ser vi at norsk oljeproduksjon i dag kan dekke i overkant av 20 % av EUs importbehov. Tallet er høyere enn faktisk import i 2024 fordi en del olje eksporteres til andre markeder enn EU. Avhengig av fremtidig aktivitetsnivå på norsk sokkel kan norsk produksjon dekke mellom 12 % og 36 % av EUs importbehov i 2040.

Norsk gassproduksjon kan i dag dekke i overkant av 40 % av EUs importbehov. Tallet er høyere enn faktisk import i 2024 av samme årsaker som over. Avhengig av fremtidig aktivitetsnivå på norsk sokkel kan norsk produksjon dekke mellom 21 % og 64 % av EUs importbehov i 2040.

De fire scenarioene IEA CPS, IEA STEPS, IEAAPS og EU S3 viser at EU vil ha et stort importbehov for olje og gass frem mot 2040. Hvor stor andel av dette importbehovet Norge kan dekke, og hvor mye som må overlates til andre leverandører, vil bl.a. avhenge av det fremtidige aktivitetsnivået på norsk sokkel og importbehovet i EU. Selv med høy leteaktivitet på norsk sokkel vil EU etter all sannsynlighet fremdeles være avhengig av andre leverandører. Norge kan imidlertid, gjennom sin petroleumpolitikk, bidra til å begrense dette behovet. Det vil ha en sikkerhetspolitisk dimensjon.

7 Metode

I denne rapporten har vi rettet søkelyset mot EUs leverandører av olje og gass for å gi et dypere innblikk i hvilke aktører som faktisk dekker Europas energibehov. Vi har ikke bare kartlagt hvem disse leverandørene er, men også analysert hvilke rammebetingelser og samfunnsforhold som preger de ulike landene. Dette har bidratt til å gi et mer helhetlig bilde av de utfordringer og avveininger EU har stått overfor i energilandskapet.

Vi har gjennomført en rangering av petroleumsleverandørene til EU ved hjelp av etablerte internasjonale indekser. Disse indeksene vurderer landenes kvalitet innen demokrati, personlig og politisk frihet, samt ytringsfrihet og medbestemmelse. Slik har vi fått en oversikt over hvordan leverandørlandene plasserer seg på skalaer som ofte benyttes for å vurdere institusjonell styrke og samfunnsmessige rammevilkår. Denne tilnærmingen har vært et viktig supplement til den økonomiske og energifaglige analysen, og har bidratt til å belyse hvilken betydning slike forhold har hatt for Europas energisikkerhet.

Kildegrunnlaget for rapporten har i hovedsak bestått av offentlig tilgjengelig statistikk og informasjon fra anerkjente og velrenommerede kilder. Dette har omfattet Eurostat, ulike EU-rapporter og notater, samt internasjonale organisasjoner som OPEC, IEA, Verdensbanken, FN og Freedom House, i tillegg til flere andre sentrale aktører. For statistikk om olje og gass, inkludert fremtidige scenarioer, har vi særlig lagt vekt på offisielle EU-kilder, OPEC og IEA. Når det gjelder rangeringer og vurderinger av landenes status innen demokrati og frihet, har vi tatt utgangspunkt i anerkjente og mye brukte internasjonale indekser.

I den oppdaterte analysen er energiforbruk per sektor og energikilde oppdatert med Eurostat-data for 2024, og importavhengighet for gass, olje og kull er hentet fra Eurostat nrg_ind_id for EU27_2020. Ytringsfrihet og medbestemmelse bygger på Verdensbankens Worldwide Governance Indicators 2024, indikator va. Korrupsjonsindikatoren bygger på Transparency Internationals Corruption Perceptions Index 2024. Demokratiindikatoren bygger på The Economist Democracy Index, med oppdaterte 2025-vurderinger for sentrale olje- og gassleverandører. Freedom House-indikatoren bygger på Freedom in the World 2025 som komplett basis, supplert med 2026-score for sentrale olje- og gassleverandører der slike land-for-land-score er kontrollert.

Tabell 3: Oversikt over forhold, indikatorer og kilder som brukes i analysen.

Indikator	Kilde
Olje og gass historisk statistikk	Eurostat og andre EU-kilder
Framskrivninger for olje- og gassetterspørsel	EU-kommisjonen, IEA
Olje- og gassreserver	Energy Institute Statistical Review of World Energy

Demokratiindeks	The Economist
Korrupsjonsindeks	Transparency International
Global frihetsindeks	Freedom House
Ytringsfrihet og medbestemmelse	Verdensbanken

7.1 Rangeringer og fargekoding

7.1.1 Demokratiindeks

Lenke til The Economists demokratiindeks: <https://www.eiu.com/n/global-themes/democracy-index/>

The Economists demokratiindeks er et standardisert målesystem for politisk styring. Den vurderer land etter fem parametere: valgprosess og pluralisme, sivile rettigheter, regjeringens funksjonalitet, politisk deltakelse og politisk kultur. Hver parameter scores på en skala fra 0 til 10 gjennom et sett faste spørsmål.

Landets totalscore er et gjennomsnitt av de fem delscorene. Resultatet plasserer landet i én av fire kategorier: fullt demokrati (totalscore 8-10), mangelfullt demokrati (6-8), hybridregime (4-6) eller autoritært regime (<4).

Vår fargekoding:

 Fullt demokrati	 Hybridregime
 Mangelfullt demokrati	 Autoritært styre

7.1.2 Korrupsjonsindeks

Lenke til Transparency Internationals korrupsjonsindeks: <https://www.transparency.org/en/cpi/2024>

Transparency Internationals Corruption Perceptions Index bygger på ekspert- og næringslivsvurderinger av offentlig korrupsjon. Landene vurderes på en skala fra 0 til 100 gjennom et sett standardiserte kilder som måler oppfatningen av bestikkelser, misbruk av offentlige midler, integritet i statsforvaltning og grad av uavhengige institusjoner.

Totalpoengsummen er et gjennomsnitt av alle tilgjengelige datakilder for landet. Høy score betyr lavt korrupsjonsnivå; lav score betyr omfattende korrupsjonsproblemer.

Vi har kategorisert og fargekodet korrupsjonsindeksen etter totalpoengsum. 75-100 poeng gir øverste kategori Lite korrupsjon, 50-75 Noe korrupsjon, 25-50 Mye korrupsjon, 0-25 Svært mye korrupsjon.

Vår fargekoding

 Lite korrupsjon (score 75-100)	 Mye korrupsjon (25-50)
 Noe korrupsjon (50-75)	 Svært mye korrupsjon (0-25)

7.1.3 Global frihetsindeks

Lenke til Freedom House sin Global Freedom Index:

<https://freedomhouse.org/report/freedom-world>

Freedom House sin Global Freedom Index måler politiske rettigheter og sivile friheter. Vurderingen bygger på et fast spørresett som dekker valgprosess, politisk pluralisme, myndigheters funksjonalitet, ytringsfrihet, organisasjonsfrihet, rettssikkerhet og personlige friheter.

Hvert land får poeng innenfor to hovedkategorier: politiske rettigheter (0–40 poeng) og sivile friheter (0–60 poeng). Summen gir en totalscore fra 0 til 100.

Vi har kategorisert og fargekodet frihetsindeksen etter totalpoengsum. 75-100 poeng gir øverste kategori Fritt, 50-75 Delvis fritt, 25-50 Ikke fritt, 0-25 Kraftig undertrykket.

Vår fargekoding

 Fritt (score 75-100)	 Ikke fritt (25-50)
 Delvis fritt (50-75)	 Kraftig undertrykket (0-25)

7.1.4 Ytringsfrihet og medbestemmelse

World Bank's Worldwide Governance Indicators måler seks styringsdimensjoner: stemmerett og ansvarlighet, politisk stabilitet, myndighetenes effektivitet, kvalitet på reguleringer, rettssikkerhet og kontroll med korrupsjon.

Hver dimensjon bygger på et bredt sett av datakilder fra eksperter, institusjoner og spørreundersøkelser. Resultatet oppgis som en standardisert indikator fra omtrent -2,5 til +2,5, der høyere verdi betyr sterkere institusjoner.

Vi har valgt å fokusere på dimensjonen ytringsfrihet og medbestemmelse (Voice and Accountability) ettersom den fanger befolkningens mulighet til å velge regjering,

ytringsfrihet, organisasjonsfrihet og fri presse, og dermed komplementerer demokrati-, korrupsjons- og frihetsindeksene. Indikatoren er kategorisert i fire persentilbånd: meget høy (75–100), relativt høy (50–75), lav (25–50) og svært lav (0–25).

 Meget høy (persentil 75-100)	 Lav (25-50)
 Relativt høy (50-75)	 Svært lav (0-25)

7.2 Datakilder

7.2.1 Olje og gass

Historiske tall

Historiske tall for EUs olje- og gassimport baserer seg på to kilder, Eurostat, EUs statistiske byrå, og data fra Bruegel, en uavhengig europeisk tenketank.

For oljeimport bruker vi tall for råolje (crude oil) fra Eurostats datasett *Imports of oil and petroleum products by partner country - monthly data*.

Lenke:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_ti_oilm_custom_18123576/default/table

For gassimport brukes Bruegels datasett *European natural gas imports*.

Lenke: <https://www.bruegel.org/dataset/european-natural-gas-imports>

Der vi kun har volumdata, er priser hentet inn fra en lang rekke ulike kilder for å beregne de nominelle størrelsene på importen. Det er kun unntaksvis vi bruker nominelle størrelser i rapporten, og det er formidlet eksplisitt alle steder vi bruker dette.

Reserver

Landenes størrelse på olje- og gassreserver er hentet fra Energy Institute Statistical Review of World Energy (reserver per utgangen av 2020).

7.2.2 Mineraler

Forventet etterspørsel etter kritiske mineraler er hentet fra EU-dokumentet EU-kommisjonen (2024): Regulation (EU) 2024/1252 of The European Parliament and of The Council.

Lenke: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401252

Reserver

Landenes reserver av kritiske mineraler er hentet fra datasettet til rapporten Mineral Commodity Summaries, utgitt av U.S. Geological Survey.

Lenke: <https://pubs.usgs.gov/periodicals/mcs2025/mcs2025.pdf>

7.2.3 EUs energikonsum

Historiske tall

Historiske tall på EUs energiforbruk er hentet fra Eurostat.

Sluttforbruk per sektor er hentet fra tabellen *Simplified energy balances*.

Lenke:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_bal_s_custom_18099397/default/table

Energiforbruk per energikilde er hentet fra tabellen *Complete energy balances*.

Kilde:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_bal_c/default/table?lang=en&category=nrg.nrg_quant.nrg_quanta.nrg_bal

Scenarier for EUs olje- og gassetterspørsel

Scenariene for EUs olje- og gassetterspørsel er hentet fra IEAs World Energy Outlook 2024 og 2025, og fra EUs rapport *Securing our future - Europe's 2040 climate target and path to climate neutrality by 2050 building a sustainable, just and prosperous society*. EU opererer med fire alternative utviklinger i EUs importbehov for olje og gass fram mot 2040, S1, S2, S3 og Life. Importbehovet for olje og gass faller mest i S3 fram mot 2040, og det er dette alternativet vi bruker i denne rapporten.

Lenke IEA: <https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook-2024>,
<https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook-2025>

Lenke EU: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:6c154426-c5a6-11ee-95d9-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_3&format=PDF